

MESEČNIK, POSVEČEN
PROTIALKOHOLNEMU
GIBANJU NA SLOVENSKEM

„Najboljša je
pač voda.“

PIŠČALKA

za
abstinate,
pivce in pijance.

== CELJE ==
ZVEZNA TISKARNA.

Piščalka izhaja vsak mesec 20. tega ter stane na leto **4 K**, za dijake **3 K**.

Naročnina naj se pošilja po poštni položnici, če pa po nakaznici pa na: **Upravništvo «Piščalke» v Celju.**

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: **Franc Avsec, Št. Juri pod Kumom, pošta Radeče.**

Leposlovnji spisi pa na naslov: **Leopold Lenard, Radeče** pri Zidanem mostu.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: **Anton Černe.**

P. T. Naročnikom. Jako veliko naročnikov še ni poravnalo naročnine, list so obdržali, za plačilo se pa ne zmenijo. Prosim še enkrat naj to brezpogojno store tekom tega meseca, da poravnamo račune v tiskarni in vemo, koliko naročnikov imamo.

DRUŠTVO „ABSTINENT“ V LJUBLJANI

PRODAJA

≡ RAZGLEDNICE ≡

„Ne v krčmo“

„Dilirium tremens“

„Žrtev alkohola“

≡ PO 8 VINARJEV ≡

DRUŠTV. ZNAMENJA

Z NAPISOM

„Proč z alkoholom“

ZA ČLANE 50 VIN.

ZA ČLANICE 40 VIN.

NAROČI SE PRI DRUŠTVU

„ABSTINENT“, LJUBLJANA, KOPITARJEVE UL. 2

I. abstinentna restavracija in kavarna.

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvorila

V LJUBLJANI, SV. PETRA CESTA ŠT. 27

prvo abstinentno restavracijo in kavarno.

Prostori prav prijetni in udobni. Preskrbljeno bode vedno za dobro hrano in na razpolago razne brezalkoholne pijače.

Za obilen poset se priporoča velespoštovanjem

≡ **ALOJZIJA TRATNIK** ≡

Protialkoholni zbor – 15. julija – v Ljubljani!

Alkohol caruje. Tudi naš narod mu v kruti sužnjosti tlačani in oddaja tribut solza in krvi; na tisoče živih sil in nebrojno svojega imetja mu poklada pred tiranski prestol. Žrtev toliko in narod tako šibek! In le trezni narodi imajo bodočnost! Ali ne sili samo po sebi geslo na dan: Na boj proti alkoholizmu? Boj pijanstvu, da se ohranijo naše sile delu za prosveto in napredek, da se ukreše svobode zarjaj!

Boju treba vojakov, srca in vežbe. Protialkolni boj išče pogumnih src, izvežbanih umov. Najde jih po pouku. Ni je plemenite iskricе vržene med naš narod, ki bi ne bila našla goriva med njim; ni ga plodovitega zrnica, ki bi mu v slovenskih dušah ne bilo godnih tal! Zanetimo iskro, zasejmo semena! Iskra izobrazbe, seme pouka v alkoholnem vprašanju, — evo, tega nam treba! Pa bo ognja, bo žetve! Najprej izobrazba, potem delo in boj; na konec zmaga in mir in svoboda! Temu cilju nasproti hiti z napetimi jadri, poln upa in poguma «Abstinent», ki sklicuje v nedeljo, dne 15. julija t. l.

PROTIALKOHOLNI ZBOR

v Ljubljano, hotel «Union». Celi ta dan ima služiti alkoholnemu vprašanju. Od 9.—12. in od 3.—6. bodo predavanja. Po vsakem predavanju svoboden razgovor. Zvečer od 8. ure dalje ob godbi in petju prijateljski sestanek.

Kdo naj pride? Prijatelj in neprijatelj, abstinent in pivec, moški in ženska — vsi dobro došli! Iskreno vabimo zastopnike izobraževalnih in delavskih društev, vse, ki delujejo ali žele delovati v narodni javnosti, vse, ki jim je na srcu narodni napredek, vse, ki ljubijo ne le z besedo, marveč v dejanju...

Udeleženci se zglasite do 8. julija t. l. pisмено ali ustmeno tajniku abstinentu Ivanu Podlesniku v Ljubljani. Vstopnica za zbor in veselico stane 1 K.

V Ljubljani, dne 14. junija 1906.

Odbor društva «ABSTINENT».

Kaj bo? — Kaj bo?

(Dalje.)

Tako sočutje z vinogradniki, krčmarji in natakarcami se mi zdi čudno, da celo sumljivo.

Kaj pa, ali se ti nič ne smilijo oni neštevilni naši rojaki, ki morajo s trebuhom za kruhom, ki se morajo seliti v Ameriko, na Westfalsko in Bog vedi kam, ker so sami ali njihovi bližnji sorodniki preveč žrtvovali alkoholu. Ali se ti nič ne smilijo otroci, ki pridejo na svet, telesno nerazviti, slabotni, bolehní, pokvečeni, duševno slaboumni, bebasti, nesposobni? — Ako bi tudi nekaj ljudi prišlo ob kruh in zaslužek, da bi si veliko več ljudi ohranilo premoženje in zdravje — ali bi bila to nesreča za narod? —

Vi ste zadovoljni, da se uniči na zdravju in na premoženju tisoče in tisoče naših rojakov, da so otroci, že predno pridejo na svet, vže oropani duževnih in telesnih zmožnosti, ki so jim potrebne za življenje boj, — samo da ima zaslužek nekaj pridelovalcev in prodajalcev alkoholnih pijač! Mi nismo tako nespametni. Mi bi raje videli, da, ako bi ne bilo drugače mogoče, propadejo nekateri pridelovalci in prodajalci alkohola, da se rešijo tisočeri in tisočeri njegovi uživalci.

Toda niti to se ne bo zgodilo. Abstinenca ne bo uničila nikogar in ne bo škodovala nikomur. Ako se ne bo več vsega našega vina pilo, kaj bo torej potem?

Potem se bodo najpred opustili vinogradi. ker se pridelovanje grozdja ne izplača. Jaz se bodem svojim ožjim rojakom gotovo grozno zameril, vendar si upam povedati kaj mislim. Pri nas bi gotovo ne bilo nobene škode, ako bi se popukale vse trte in podnožje našega svetega Kuma obsadilo s krompirjem in s fižolom, vino rodi itak kisló, da bi se baje, po izreku necega mojega rojaka, sam peklenšček prekrižal, če bi ga moral piti. Prodajati v druge kraje ga ni mogoče, torej se večinoma vse popije doma. Ako bi torej ljudje mesto trte sadili krompir in fižol, imeli bi vsaj tečne in zdrave hrane dovolj.

Dalje bomo mi ljudi naučili, da je Bog ustvaril trto v prvi vrsti za to, da se jé svežo grozdje, ne pa, da se pridobiva alkoholno vino. Sedaj se nekaterim vinogradnikom tako smilí grozdje, da bi za noben denar ne prodal grozdja, z vinom pa zaliva sebe in druge kar posili. Seveda bo treba ljudi tudi naučiti, kako se sadje suši, kako se delajo razni okusni sadni soki, kako se sadje okuha in ohrani i. t. d. Sedaj mislijo ponekod ljudje, da se iz sadja ne da storiti družega, kot da se preša in kuha in pije mošt ali žganje.

Ako so pri nas res kraji, kjer ne rodi ničesar družega kot trta, sadila se bo trta še z naprej. Vina bo še vedno potreba za maše, za

zdravniške rabe i. t. d., tudi se bodo vedno našli ljudje, ki ne bodo prisegali na popolno abstinenco. Ako bomo mi zmagali, bodo vinogradniki prodajali vino še dražje kot doslej, sadje bo imelo višjo ceno, a za alkoholne pijače ne pojde nobenega denarja iz dežele.

Toda, če ljudje ne bodo nič zapili, kaj bodo potem z denarjem? bi utegnili še koga skrbeti. Denarja nikakor ne bodo zakopavali, bodite brez skrbi. Denar bo krožil bolj kot doslej, a krožil na način, da bo množil narodno blagostanje in srečo.

Delavec, ki ne bo nič izdal za alkohol, porabil bo zaslužek, da bo kupil sebi, ženi in otrokom čedno obleko, imel lepo snažno stanovanje, kupil si bo knjig in časnikov in čital doma ali v društvu, mesto da bi sedel v krčmi. V prostem času bo šel na sprehod, na izlete, v društva, v gledališče i. t. d. Saj bi imel za vse časa in denarja. Marsikdo, ki sedaj vse zapije, in se ne more oženiti, se bo upregel potem v zakonski jarem. Tako bo po mestih in po industrijalnih krajih začela pojemati nemoralnost in prostitucija. Zakoni bodo bolj srečni, mož bo živel bolj v družini otroci bodo bolj zdravi in duševno zmožni. Kar se sedaj izda za alkohol, izdalo se bo za druge reči, ki pospešujejo ugodnost in srečo življenja, blagostanje in napredek naroda.

Ako bodo manj ali nič zaslužili ljudje, ki pridelujejo in prodajajo alkoholne pijače, služili bodo več poljedelci, sadjerejci, obrtnik, umetniki i. t. d. Ako delavec ne bo dal denarja za žganje, kupil bo otroku črevlje, ženi klobuk, imel bo čedno pohištvo, zdravo in tečno hrano i. t. d. Tako bodo temveč zaslužili razni obrtniki, kmetje, trgovci, umetniki i. t. d.

Jako duhovito piše v tem oziru Lady Henry Somerset, predsednica društva National British Women's Temperance Association («Narodno angleško žensko zmernostno društvo»): «Mi trpimo na premalem uživanju. Večkrat slišimo trditev, da trpimo na premalem proizvodjanju; toda jaz mislim, da vže najbolj površno znanje narodnega gospodarstva nam mora dokazati, da naša trgovska kriza v resnici ni nastala vsled prevelicega proizvodjanja, ampak vsled premajhnega uživanja. Zelo resnično je nekdo rekel, da, ako se naredi dva milijona črevljev več kot se jih prodaja, to ni veliko proizvodjanje, ako pa pri tem deset milijonov ljudi ostane bosih. Mi moramo napeti vse sile, da dvignemo uporabo in uživanje, kajti len, zapravljiv pijanec zadržuje uživanje in povzroča preveliko proizvodjanje. Ne samo, da on ničesar ne proizvaja, on tudi ničesar ne potrebuje in je radi tega mrtev član v našem gospodarskem življenju. Izdatki za opojne pijače — mi tega ne moremo prevelikokrat zatrditi — so edini izdatki, ki nimajo nobenih proizvajevalnih posledic za družbo; in jaz mislim, da edina nada naše bodoče obrtnije leži v tem, da se dvigne zastava življenja med delavskim ljudstvom. Ako postane jutri naš narod varčen, trezen in moralen, se bo njegov pogled na življenje takoj razširil, novo obzorje in

nova pota se mu bodo odprla in to bo naenkrat povzročilo nove potrebe in nove zahteve. Kolikor višje stoji omika, toliko večje so njene potrebe in tako se podjetnost sama razvija in množi. Radi tega trdim, da je ni reči, ki bi tako podkopavala naše trgovsko blagostanje in ovirala naš narodni in industrijski napredek, kakor je uničevanje denarja, zdravja in moralnih lastnosti s pijanostjo in zló, ki iz njega izvira.» (President's Annual Address, delivered in the town Hall, Birmingham, June 4th, 1902.)

Abstinenca ne bo uničila torej nikogar, pač pa bo odprla našemu ljudstvu nova pota in nove trajne in blagoslovljene vire dohodkov.

Pripomniti moram namreč še eno: da je dobiček, katerega prinese alkohol, jako nestanovit in neblagoslovljen. Koliko gostiln je, kjer bi se ohranilo v rodovih trajno bogastvo, pridobljeno od alkohola in koliko družin je, katere bi tak dobiček naredil trajno srečne! Navadno se tukaj glasi: «Kot dobljeno, tako razpršeno.»

Nedavno je dunajska «Neue Freie Presse» prinesla poročilo, da je neka gostilna pri Dunaju, stoječa na jako priljubljenem sprehajališču, prišla na konkurz in je bilo zgube nad milijon. Prejšnji lastnik gostilne je začel iz malega, razumel se je na svojo obrt dobro in postal večkratni milijonar. Njegov naslednik je imel pa vže tako malo sreče, da je zapravil vse in prišel z velikansko zgubo v konkurz. Dandanes je vže redki gostilničar, ki bi si pridobil s svojo obrtjo znatno premoženje, a še redkejši je slučaj, da bi to premoženje ostalo dva ali tri rodove v družini, a še bolj redko je, da bi to premoženje prineslo družini srečo in blagoslov.

Istotako malo zavidljiva in srečna je osoda delavcev in uslužbencev pri pridelovanju in razprodaji opojnih pijač.

Nedavno je prinesla «Arbeiterzeitung» poročilo o nekem shodu dunajskih natakárjev. Tu se je kričalo, zabavljalo čez natakarsko osodo, opisovalo življenje njihovo, kot bi bilo prav pasje, zahtevalo raznih odpo-močkov in zboljšanj i. t. d. O tako burnem in srditem shodu ne pomnim, da bi uže kedaj čital. Mogoče, da so gospodje in gospodične nekoliko pretiravali, ker so vže po svojem poklicu navajeni bolj hudih izrazov in krepkega nastopa, toda nekaj mora biti na stvari. Kjer ne boli, se tudi ne kriči. In to na Dunaju, kjer je skoraj v vsaki drugi hiši restavracija!

Ali niso torej abstinenti dobrotniki naroda, če hočejo vsem tem ljudem odpreti pota do boljšega in bolj blagoslovljenega zaslužka? Ne vprašujmo torej, kaj bo, kaj bo z vrabci na strehi, ampak glejmo pred vsem na celo hišo, na ves narod in bodimo prepričani, da bo tudi vrabcem na strehi, tudi «birtom» in kelnaricam šlo bolje kot sedaj, ako zmaga abstinenca. Mi jim strehe ne bomo podrli, ako pa pride kedaj do tega, da se bo sama pričela podirati, ker bo hiša stala zapuščena, našli si bodo lepšega življenja drugje.

L.

Mednarodni kongresi proti alkoholizmu.

Poročilo **dr. Robide.**

Nadaljevanje.

Popivanje in izgredi se vrše skoro le v gostilnah, kar kaže, da je toliko več pitja, kolikor več priložnosti do pijače priti. Razen tega je zadostno znano, kako mnogi gostilničarji delajo; če se pri komu denar čuti, so hitro pri roki različni gosti, ki ga hvalijo, kdor da za pijačo; «postrežljivost» gostilničarjev tudi pripomore, da gostitelj ostane pri dobri volji, in vedno «še enega» pokliče. Če zmanjka denarja, ima birt kredo in pije se veselo naprej. V tem smislu se glase tudi poročila iz vseh okrajev razen iz Litijskega.

Ali je popivanje v zvezi s pretepi, uboji in drugimi nasilnostmi, v tem se poročila močno nasprotujejo. Štirje okraji pravijo, da ni vidne zveze, štirje jo naravnost priznavajo, trije so neodločni, pravijo le: «včasih, redko». Če naj poročevalec izreče svoje mnenje, pravim, da soglašam z drugo skupino, da je zveza med popivanjem in nasilnostmi. Po statistiki je dežela Kranjska glede umorov in ubojev na tretjem mestu med avstrijskimi deželami: na 100.000 prebivalcev pride sedem umorov ali ubojev na leto. Ker pa so umori na Kranjskem jako redka prikazen, rečem, — kot olajševalno okoliščino — da je ubojev večinoma kriv alkohol. Zanimivo bi bilo pač, če bi se zveza med alkoholizmom in zločinstvi dala statistično dokazati. Pa sodnije nimajo takih zapisnikov, in bi kvečjemu mogle povedati, kateri zločini in prestopki so se zgodili v pijanosti. Tudi glede tega, koliko jih pride pod kuratelo vsled alkohola, se ne da dokazati, ker zaradi samega pijanstva v Avstriji sedaj ne dajejo komu jeroba, ampak le zavoljo zapravljenosti sploh.

Drugod opazujejo, da je ob dnevih po nedeljah in praznikih posebno mnogo nezgod, na Kranjskem, pravijo poročevalci, da je to bolj redko. Na Kranjskem je pač malo industrije, in zato take nezgode niso tako očitne. Sicer pa plačilni dnevi niso vselej ob sobotah. Poljedelskih strojev je pa tudi malo, tako da take nesreče tudi ne pridejo v poštev.

Toda namestu nezgod pri delu se poroča iz nekaterih okrajev o drugih nesrečah pijancev in pivcev, kakor globoki padci, padci v vodo, zmrznjenja, samoumori.

«Znanih pijancev» je v vseh okrajih, le v eni petini občin jih ni. Najvišje število v eni občini je 50 notoričnih pijancev, po navadi pa jih je 1—10 v občini, so seveda šnopšarji, enakomerno iz kmečkega in delavskega stanu.

Razen dveh okrajev vsi priznavajo, da so otroci pijači, zlasti žganju vdanih starišev manj vredni. Sicer le dva okraja omenjata večjega števila bebcev in božjastih, vendar vsi drugi priznavajo, da so taki otroci slabo

razviti, bleedi, majhni in suhi, in da je že njih razumnost majhna in spomin slab. Pogosto se toži, da so otroci pijancev odločno nagnjeni k grozovitosti, potepanju in lenobi, da jih je težko vzgojevati, ker so zdražljivi, jeznoviti in neubogljivi. V šoli slabo napredujejo, se ne uče, so razposajeni in nedostopni dobremu vplivanju.

Kako je trpela telesna moč odraslih mladeničev, se kaže, ker je vsako leto več odstotkov za vojaščino nezmožnih, — dejstvo, ki se kaže zlasti v nekaterih tipičnih žganjarskih krajih.

Da pri tem revščina napreduje, je jasno. Iz vseh okrajev se poroča o zapitih posestvih. Z revščino pa gre skupaj slaba vzgoja otrok; otroci morajo prezgodaj v službo, ali pa se potepajo, v pijači pa «velike» posnemajo. Splošno se toži o posurovelosti v krajih kjer žganje vlada; pretepi, telesne poškodbe, razžalitve, prepir med sosedi in v domači hiši, nesrečni zakoni so na dnevnem redu. Mnoge občine povdarjajo, kako se v pijanosti človeški grozovito muči živina.

Zakaj se alkoholizem čimdalje bolj širi, se navajajo različni bolj ali manj pravi vzroki. Največ poročevalcev je mnenja, da je ubožstvo odločilen moment za alkoholizem, pa socialna beda so le tla, na katerih alkoholizem bujno raste. Potem navajajo kot vzroke naraščajočega alkoholizma: preveliko število krčem, splošno draginjo, slab izgled in navado. Menda noben teh momentov sam zase ni odločilen — vsak po svoje pripomore.

Krčem in žganjetočev — to je čisto jasno — je daleč čez potrebo. Med tem ko je gostilen za tujce, prenočišč, jako malo, je krčem čimdalj več, tako da v mnogih krajih velja rek: vsaka druga hiša je krčma.

Kaj se je storilo pri nas zoper pijačevanje? Razen že omenjenega povišanega davka na žganje omenjamo pridige, predavanja v družtvih, cerkvene bratovščine, društvo treznosti, omejevanje raznih pivskih prilik. Splošno se ni dosti doseglo, akoravno posamezne občine (župnije) kaj veselega o tem poročajo. Računi kažejo, da se je v treh okrajnih glavarstvih obrnilo na slabše, v štirih na boljše, v drugih enako ostalo.

Splošno se je tožilo, (v teh poročilih, ki jih je deželni komité o alkoholizmu na Kranjskem 1901 dobil od župnih uradov) da država ničesar ne stori zoper alkoholizem. Različni nasveti se stavijo, katerih nekateri so vredni da jih pregledamo.

Najbolj radikalno sredstvo (NB. tako so svetovali nekateri župniki na Kranjskem l. 1901. preden sè je slišalo kaj od abstinence.) bi bilo popolnoma prepovedati vsako točenje žganja in špirta pod katerimkoli imenom. Če druge strupe tako strogo stražijo, zakaj se ne bi to godilo pri žganju, ki je gotovo dosti visoko koncentrirana strupena raztoplina. Kuhanje žganja po hišah naj se popolnoma prepove, in prepove tudi prodaja potrebnih posod in priprav.

Skoraj vsi poročevalci pa upijejo, naj se zapro čezštevilne krčme in beznice in tožijo nad lakomnostjo, izkoriščavanjem in zapeljevanjem krčmarjev. Koncesije naj se ne dajajo, kakor kjer je treba zaradi tujcev, prodaja žganja pa naj se na vsak način onemogoči. Gostilničarji, ki pijanim dajo še pijače, naj se z občutljivimi globami kaznujejo. Licence za pивske prilike, kakor n. pr. ob plesih itd. naj se kolikor mogoče otežkočijo. Nobeno delo naj se ne poplača s pijačo. Župani ne smejo sami biti krčmarji. Za dolgove na pijači se naj ne bi smelo tožiti. Kdor bi dajal pijače osebam pod 20. letom, naj bi se kaznoval z visokimi denarnimi kaznimi.

Od mnogih strani se želi, da se občinam vzame delokrog glede alkohola (nedeljskega posvečenja, nadzorovanja gostiln) ter se da državnim oblastim. Paragrafi so sicer na papirju, žganje pa se povsod ob nedeljah ravnotako toči, kakor sicer, zlasti če je krčmar obenem župan.

Splošno se zahteva postava o pijancih: da se pijanci že zavoljo samega pijanstva postavijo pod varuha, in sodnija jih lahko primora da gredo v kak zavod.

Kantine pri delavcih naj se strogo nadzorujejo. Pijancem naj se otroci odvzamejo in v državnih zavodih izrede. V šolskih knjigah naj se opozarja na nasledke alkoholizma itd.

Potem je govoril dr. Robida še o alkoholizmu pri zaprtih v prisilni delavnici in pri umobolnih. Zaključuje pa tako:

1. alkoholizem na Kranjskem narašča.

2. manjvredne pa močnejše pijače izpodrivajo tiste, ki imajo manj alkohola, poraba žganja raste od leta do leta in se razširja v čimdalje širše kroge.

3. socijalno-gospodarske razmere kažejo isto zlo, kakršno se kaže drugod kot posledice alkoholizma.

4. to malo, kar se je dozdej storilo zoper alkoholizem, ni pokazalo nobenega vidnega zboljšanja. (Živahna pohvala poročevalcu).

(Dalje.)

A.

Iz mrtvaške knjige kralja alkohola.

Za slovenske pokrajine od dne 26. marca leta 1898. dalje.

(Izpisal I. Kosec.)

Čez sedem let vse prav pride. Ko sem začel iz raznih slovenskih časnikov, ki so mi prišli v roke, izpisovati poročila o smrtnih nesrečah vsled pijanosti, nisem mislil, da se bo slovensko občinstvo začelo že čez sedem let tako živo zanimati za alkoholsko prašanje. Takrat sem menil, da mi bodo ti izpiski služili le za priprosto letno statistiko. Zdaj

pa sem prepričan, da bodo natančnejši podatki o nasilnih smrtnih slučajih vendarle nekaj pripomogli k spoznanju, da je alkohol zavraten ropar, vreden, da se ga postavi pred sodišče slovenskega občinstva kot večkratnega morilca.

Nič ne velja zagovor, da ni alkohol kriv navedenih zločinov; ampak le sam človek, ki je zlorabil alkohol. Res, da krivda ne zadene mrtvega alkohola, ampak le človeka, ki ga zlorabi in pa človeško družbo, ki s svojimi družabnimi navadami pospešuje zlorabo; pač pa smemo tropično reči, da je alkohol prouzročitelj in krivec; ker nesrečne žrtve, katere navedem, bi ne bile tako zgodaj in na tak poseben način končale toka svojega življenja, ko bi ne bilo alkoholnih pijač.

Pri samomorivcih ne moremo reči, da je voda, ali strup, ali vrv, ali samokres, ali katere drugo morivno sredstvo kriv smrti, ker samomorilec hoče sam po svoji več ali manj prosti volji dotično sredstvo porabiti v lastno smrt; pri opojnih pijačah je pa to drugače. Tu pride človek v smrtno nesrečo proti svoji volji ravno vsled upliva opojne pijače. Zato nikdar ne rečemo: voda ga je umorila, ali samokres, ali vrv; pač pa pravimo: alkohol ga je umoril; kakor tudi boleznim, pljučnici, legarju i. dr. pripisujemo prouzročitev smrti.

Nikdo se ne spodtika ko pravimo, da je bolezen kriva smrti: ako-ravno bi lahko vsak vedel, da je bolezen nasledek nereda v naravi, katerega je človeštvo samo zakrivilo. Bolezen ima vsakdo za sovražnika, zato se je kar mogoče brani. Glede opojnih pijač pa jih je mnogo, ki nočejo priznati, da so one krive smrtnih nesreč; marveč svojeglavno trdijo, da je le človek sam kriv svoje nesreče, ker preveč uživa opojne pijače. to trdijo zato, ker alkohol nimajo za sovražnika, kakor bolezni, ampak za dobrega prijatelja, ki je povsem nedolžen.

Iz navedenih slučajev se lahko spozna, da ni vedno le ponesrečenec sam kriv, ampak človeška družba, v kateri občuje, je kriva. Kriva pa je zato, ker je pod uplivom mogočnega kralja alkohola, katerega zmerno ali nezumno rabi ko dobrega prijatelja in ga tudi drugim vsiljuje kot pospeševavca vsega dobrega. Ko bi ne bilo alkohola, kateri s svojo močjo tako omami človeške možgane, da ga splošno hvalisajo kot najboljšega prijatelja, bi tudi navedenih in drugih nesreč ne bilo. Zato po pravici pravimo, da je alkohola kriv onih nesreč. Kakor se alkohol zdaj uživa, ni prijatelj, ampak sovražnik človeštva.

Že navedeni slučajji zadostujejo, da vzbudijo pozornost usmiljenega Samarjana. Vendar se je v istem času dogodilo še mnogo več nesreč vsled zlorabe alkohola. Nisem namreč imel pri rokah vseh slovenskih časnikov; tudi niso vsi slučajji prišli v časnike.

Ugovor, da se ljudje tudi brez alkohola smrtno ponesrečujejo, je prazen. Res da je še mnogo drugih vzrokov smrtnih nesreč; zato pa se

socijalno probujeni ljudje prizadevajo, da odpravijo ali vsaj omejijo vse, kar prouzročuje take nesreče. Ta ugovor nas le opozarja, da se moramo ravno tako tudi prizadevati, da se odpravijo ali vsaj omejijo nesreče, katere izvirajo iz zlorabe alkohola.

Statistika vseh nesreč in zla, katere izvirajo od alkoholnih pijač, dokazujejo, da je raba opojnih pijač, kakoršna je zdaj v moderni človeški družbi v navadi, **resnično le zloraba.**

Prepis iz mrtvaške knjige I. 1898.

1. «Slovenec» 26. marca: Mrtvega so našli včeraj zjutraj pisarja Lesarja. Umrli se je prejšnji dan preveč napil itd. Star je bil 68 let.

2. «Primorski list» 1. apr. V Vrehovi vasi pri Račah se je v neki kapelici obesil zidar Temet. Bil je žrtva žganjepitja. — Na Bači je 29 letni mladenič na praznik sv. Jožefa zaklal svojega tovariša. Nesrečna pijanost.

3. «Slovenec» 31. okt. Leopold Žibert iz Lipelj je v pijanosti padel, ko je šel na svislj po žganje in bil takoj mrtev, star še ne 40 let. Spolnile so se nad njim besede: kakoršno življenje, taka smrt.

4. «Slovenec» 8. nov. Dne 6. nov. zjutraj pred sv. mašo pokrega mož v V. na Notranjskem svojo ženo, katera je od 15. avg. t. l. se bila udala žganju, in gre k maši; žena gre tudi, pa ne k maši, ampak v vodo in se vtopi.

5. «Slovenec» 15. nov. V vodnjak je padel 7. t. m. mizar in posestnik Lovro Hribar iz Križa v kamniškem okraju. Isti dan je popival, ter proti 6. uri precej vinjen se je podal iz gostilnice, ter zginil. Nesrečnik je zapustil vdovo in 4 nedorasle otroke.

6. «Slovenec» 26. nov. Dne 26. nov. je pred prestransko postajo vlak slabo zavozil. Vsled tega so se zadnji vagoni, v katerih je bilo tropinsko žganje, prekucnili. Iz sodov je teklo žganje curkoma. Ljudje so pili brez pameti in mere. S škafi in drugimi posodami so lovili. Gozdnega čuvaja P. O. iz Orehka je zadela kap vsled preobilne pijače, da so ga peljali mrtvega domu; druge so morali polivati, potresati in drgniti, da so jih oteli, ter so jih nosili domov, ker delajo pokoro za svojo nezmernost.

7. «Slovenec» 29. nov. V nedeljo zvečer se je napil mladenič Jakob Jenko iz Preske žganja. Šel je iz gostilne; zjutraj so ga našli mrtvega. Najbrže se je zadušil ali pa ga je zadela kap.

8. «Slovenec» št. 215. Mrtvega so našli 19. sept. zjutraj na cesti posestnika Antona Plešica iz Sore. Mož je baje preveč ljubil žganje.

9. «Slovenec» št. 288. Na vojaškem vežbališču v Beljaku so našli dne 8. t. m. zmrznjenega občinskega berača I. Winklerja. V pijanosti je zaspal na prostem.

10. «Edinost» št. 257. Včeraj zvečer so našli na tleh moža, ki je imel na hrbtu pet ran, prizadetih z nožem, dve na glavi. Ranjenca so peljali

v bolnico. Povedal je ime: Franc Kermel. 29 let star, dninar. Več se od njega ni moglo zvedeti, ker je bil popolnoma pijan.

11. «Slovenec» št. 1. l. 1899. Lansko leto je v gorjanski župniji padel eden vsled preobilnega žganja in se pobil do smrti.

Prepis iz mrtvaške knjige l. 1899.

1. «Domoljub» št. 1. Na Skaručni so na Št. Janžev večer pobili mladeniča. To naredi slaba tovaršija, pijanost in brezdelje. In to ni prvi slučaj na Skaručni.

2. «Primorski list» št. 4. A. Uršič, kovač iz Mirna, šel je 16. preteklega meseca v Opatje selo. O polnoči je bil še v Lokavici, potem pa je zginil; šele 26. pr. m. so ga našli mrtvega v 20 m globokem prepadu pri Spacapanih v Renčah. Mož je zapustil 5 otrok. Govori se, da je mož rad pil, ter je gotovo v pijanosti zašel v nesrečo.

3. «Primorski list» št. 5. V Velikem Strmecu na Koroškem se je obesil mlad človek, potem ko je zapil ves zasluženi denar. Nesrečna žrtev žganja.

4. «Soča» št. 11. V nedeljo 20. febr. ob 2. pop. je padel v Gorici Vidmarjev hlapec iz Lokovca pod težki voz ter bil povožen. Pijan od žganja je zadremal in padel.

5. «Vaterland» št. 54. Iz «Laibacher Zeitung». 13. februarja popoldne prišel je 51 letni oženjeni kajžar Lovrenc Mis iz Krtine v tamošnje gostilno ter je prosil goste, naj mu dajo žganja. Dva kmečka fanta sta mu kupila 6 osmink žganja, katerega je Miš brž izpil. Opil se je tako, da so ga morali nesti v hlev gostilničarjev, kjer so ga ob 2. popolnoči našli mrtvega.

6. «Slovenec» št. 44. Dne 17. februarja so našli mrtvega v snegu Primoža Lotriča iz Podblici v Selški dolini. Mož se ga je bil navlekel in zmrznil.

7. «Slovenec» št. 45. Iz «Edinosti»: Iz Predjame na Notranjskem sporočajo: V nedeljo dne 19. februarja je sedlar Anton Milavec prejel 18 K plačila. Pridružili so se mu trije prijatelji in pili na njegov račun nesrečni jeruš. V pijanosti so se sporekli, ter planili po Milavcu. Drugo jutro so Milavca našli mrtvega.

8. »Slovenec» št. 55. Izpred porotnega sodišča. Dne 14. nov. t. l. je Janez Grad iz Vidma pri Dolu na ženitnini potegnil izza mize in vrgel čez stopnice Franceta Vodnika, ki je v pijanosti nadlegoval goste. Vodnik je čez dva dni umrl. Obtoženec je bil oproščen (ker je alkohol kriv. Opomba ur.)

9. «Slovenec» št. 81. Iz Peč: V sredo so našli mrtvega 22letnega mladeniča Antona Gril v hlevu bližnjega soseda. Umoril ga je alkoholizem, ki zahteva pri nas vsako leto kako žrtev.

10. «Slovenec» št. 100. V Dobrlivasi je dne 16. aprila zmrznil hlapec Franc Kampoš iz Bistrice. Padel je pijan v jarek ob cesti.

11. «Slovenec» št. 112. Orožnika so napadli vinjeni fantje v Zgornjem Bitnju s kamenjem. Orožnik je ustrelil 30letnega kočarja Janeza Zihala.

12. «Slovenec» št. 130. Mrtvega so našli oženjenega Jakoba Kavčiča iz Drazgoš. Pri nekem prepiru je na begu, precej vinjen tako nevarno padel, da je na mestu mrtev obležal.

13. «Slovenec» št. 137. Utonil je 12. junija kočar Janez Puršič iz Žejnega pri Krškem. Precej vinjen se je napotil po poti ob Savi in padel v vodo.

14. «Slovenec» št. 142. V Ljubljano je skočil včeraj 22. jun. 23letni delavec Janez Slama iz Polhovega gradca. Udan je bil pijančevanju in je bil tudi pijan, ko je s trnovskega pristana skočil v vodo. Mrtvega so ven potegnili.

15. «Primorski list» št. 21. Na Ponikvi na Štajerskem je posestnik Šket v pijanosti zaklal lastno ženo.

16. «Slovenec» št. 170. Utonil je 20. julija 59letni dninar Jožef Premrav iz Vipave v nekem le 30 cm globokem jarku. Mož je ljubil žganje in skoraj gotovo v pijanosti zabredel v lužo.

17. «Slovenec» št. 174. Dva moža sta nosila žganje trgovca v Kozje na Štajerskem. Izpila sta par bokalov, in primešala vode. Jeden je kmalu potem umrl vsled alkohola brez sv. zakramentov.

18. «Slovenec» št. 178. Utonil je dne 2. avgusta v prvem belopeškem jezeru 73letni Miha Rogar iz Belepeči. Rogar je bil brž čas pijan in se zvrnil v jezero.

19. «Slovenec» št. 182. V Hrbljah na Koroškem se je dne 4. avgusta v pijanosti obesil posestnik Janez Jost. Udal se je bil žganjepitju, zapravlil premoženje in končal s samomorom.

20. «Slovenec» št. 197. V nedeljo zvečer 27. avg. je 60letni Anton Hauptman hlapec v Gradcu pri Litiji vinjen lezel po lestvi spat. Mož je omahnil, padel in mrtev obležal.

21. «Slovenec» št. 197. V nekem kraju na Gorenjskem je neki mož rad pogledal frakeljnu na dno. Zmešalo se mu je, skočil je v vodo, pa so ga rešili. S sekiro se je bil po glavi, slednjič si prebodel prsi; prepeljali so ga v bolnišnico. In res je ozdravel.

22. «Gorica» št. 10. Dne 29. avg. našli so pastirji 40letnega drvarja Antona Bajc iz Malega polja pri Colu z razbito glavo v jarku pod cesto pri Hudi peči. Imenovani je prejšnji dan celi dan popival. Vsled ran je umrl.

23. «Slovenec» št. 210. V Velikih Laščah je bil 9. sept. sejem. Pijani fantje iz Roba so natepli tri trezne, ednega izmed njih, Franceta Peterlina, do smrti.

24. «Slovenec» št. 220. Ponesrečil se je v nedeljo 24. sept. zvečer 84 letni precej vinjeni starček J. Pečnik, ki je padel v škofjeloški bolnišnici z nekih stopnic in vsled notranjih bolečin je ob 11. zvečer umrl.

25. «Slovenec» št. 220. Blizu Potoka v Vel. Loki so našli v nedeljo zjutraj v nekem jarku ubitega posestnika J. Kotarja iz Mačjega dola. V pijanosti je prejšnji večer padel v globoki jarek in se ubil.

26. «Slovenec» št. 250. Dne 29. oktobra je vsled preobilnega žganjepitja nagloma umrl Anton Železnik iz Podolnice v hlevu krčmarja Andreja Rozmanca v Horjulu.

27. «Gorica» št. 21. Dne 31. oktobra sta šla Franc in Miha Legiša poročena delavca iz kamenoloma domov. V Vižovljah sta pila in se sprla. Po poti je Miha napadel Franceta s kosirjem in obdeloval dokler ni bil mrtev.

28. «Slovenec» št. 255. Ubil se je 3. nov. 44 letni posestnik Jos. Starman iz Jeperce nad Medvodami. Precej vinjenega je pred krčmo Knifičevo nekdo naložil na voz obložen z listjem. Doma je Starman skočil raz voza tako nesrečno, da je nezavesten obležal in drugi dan umrl.

29. «Slovenec» št. 259. Iz Hrušice pri Podgradu: Neki Karlo iz Markovščine se je 8. novembra napil žganja, ter napadel kovača Mikoliča. Ta pa mu je s sekiro presekaval glavo. Kakoršno življenje, taka smrt.

30. «Slovenec» št. 270. V «šnopsu» je utonil 45 letni Franc Kocijančič na Jesenicah, ki je hotel iti na svoj dom, pa so ga našli mrtvega v listju.

31. «Domoljub» št. 23. Ubil se je 15. novembra posestnik Janez Novak iz Vnanje Gorice. Šel je pijan s poda na oder, a padel je 2 m visoko na pod.

32. «Slovenec» št. 282. Mrtvega so našli dne 7. dec. zjutraj pastirja Matija Gogalo iz Bohinjske Bele kakih 40 korakov od gostilne v Lescah. Prejšnji večer je bil nekoliko vinjen in ga je na potu iz gostilne zadela kap.

33. «Slovenec» št. 285. Zmrznil je v noči od 3. na 4. dec. 50 letni kovač Franc Pohlin iz Medije pri Kolovratu. Prejšnji popoldan se je precej navlekel žganja in zabredel v bližnji potok. Našli so ga zmrznjenega do pasu ležečega v vodi.

34. «Primorski list» št. 36. Matija Tomšič iz Rupe, star 76 let, je v Bukovici baje pokusil preveč vina. Domu grede je pri opekarni v Biljah padel v jarek, kjer je bilo le za skledo vode ter se zadušil. Pijanost ali nesreča!

35. «Slovenec» št. 293. Svatje utonili so blizu Vranika na Hrvaškem. Vozili so se s sanmi proti domu. Hlapci so bili pijani, ter so zavili v vodo. Poleg ženina je utonilo enajst svatov.

36. «Slovenec» št. 295. Zmrznil je 21 letni fant Andrej Vrankar iz Gabrijla obč. Blagovice, dne 21. decembra. Šel je iz sejma, malo se napil

žganja in ko je v mraku lezel čez zamete, obležal je tik pod vasjo na domačem vrtu in zaspal v smrt. O ti ubogo naše ljudstvo, kako dereš v propast! Tujci ti hočejo uzeti narodnost, tvoje kmetistvo propada, žganje-pitje pa ti izpodkopava življensko moč. Kje je rešitev?

37. «Slovenec» št. 297. Žalostna burka: Dne 28. decembra je prišel v občinski urad v Sošicah Tomo Vlahovič iz Tupčine. Od tod je šel v gostilno, kjer so ga pivci napojili z vinom, pivom in rakijo, da je za pečjo zaspal. Ko ga je krčmar budil, spoznal je, da je mož vsled pijače umrl. Govori se, da šo mu dali še drugih opojnih reči.

Profesor študentom.

Zveza abstinentov učeče se mladine švedske je ob praznovanju svoje desetletnice vprašala profesorja Forela:

«Kaj mislite o sodelovanju mladine pri protialkoholnem gibanju?»

V sledečem podamo Forelov odgovor v prestavi:

Mislím, da se mora mladina z največjo energijo in navdušenostjo udeleževati abstinenčnega gibanja, in sicer iz sledečih razlogov:

Ne mislim, da bi bila mladina poklicana aktivno poprijemati v kompliciranih socialno-političnih vprašanjih, ki zahtevajo veliko duševno zrelost in znatnih vednosti in izkušenj. Nihče ne sme precenjevati svojega znanja in svoje moči, ne mlad, ne star.

Pa tukaj se gre za prav priprosto vprašanje, ki ne zahteva ne zrelosti ne izkušnje. Nasproti, izkušnja v alkoholnem vživanju, t. j. alkoholna narcoza možganov kali razsodnost, vodi v suženjstvo strupa, ki je postal komu umetno potreben, in proizvaja le sofizme in presodke v prilog ene najhujših socialnih nečednosti našega časa — pač najhujše poleg češčenja denarja (Geldkultus).

«Najprej človek vzame napoj, potem pa napoj vzame človeka», je znan pregovor.

Vprašanje je tudi znanstveno dognano. Naj tudi čisto male mere (Dosis) alkohola ne povzročajo škode na zdravju, ki bi se dala dognati, to tukaj nič ne pomeni in velja za vse strupe. Pa vsakdo vé, da te mičkine merice nikogar ne oveselé, pa vsled izgleda in običaja socialno neizrečeno škodujejo, ker imajo pri večini ljudi za posledico — večje mere. Alkohol je strup za protoplazma in kot nasladilo prinaša le škodo, nikdar koristi. Alkohol pred vsem vpliva na naše možgane, na

ta organ naše duše, ki ga moti in slabi, ter na naše kali, ki jih uničuje, ter tako potomstvo izprijaja.

Odraščen človek, ki je postal suženj svojih ljubih narkoznih navad, se le težko in le izjemoma od njih loči. Nasprotno, on vedno išče sofisticiranih razlogov, ki na videz govore za njegovo slabost, da mu je ni treba opustiti. On vara s tem sam sebe in druge obenem.

Mladina pa, ki alkoholnih pijač še ni poskusila, (n. pr. moji otroci) občuti gnus, če slučajno (n. pr. v bonbonu) pride do alkohola. Ta brezalkoholna mladina (to vidim na svojih in drugih abstinentnih otrocih) se razvija zdrava, sveža, vesela, krepka in odporna, sposobna za vsako telesno in dušno delo, prožna in vztrajna (seveda po razmerju podedovanih zmožnosti).

Ali ni samoobsebi umevno, da se mora v teh okolščinah človek pred vsem varovati, da ne začne z narkoznimi navadami, zlasti ne z alkoholom? Vsa narkotična sredstva vjemo možgane v svoje mreže, jih privabljajo kakor Sirene, obvladajo neopazeno čut in voljo in nas varajo o njih pravem učinku. Absurdno je toraj pri narkotičnih sredstvih govoriti o čednosti zmernosti. (Pri kajenju, njuhanju, pri rabi popra, kave itd. res nihče ne domišljava, da je v tem kaka posebna čednost, če stori to v zmernih merah. Pri «pijači» pa je prišlo to tako v navado, da na druge predmete zmernosti skoro niti ne mislimo več. Pozabili smo tudi, da pri pijači čednost ne obstoji v tem, koliko ga kdo spiže, ampak v tem koliko ga ne. Ur.) Čednost se more izvrševati le z kolikor mogoče veliko prostostjo t. j. zmožnostjo možgan pri prilagodenju in sestavljanju (Anpassungs- und Kombinationsfähigkeit). Če se hoče kdo vaditi v čednosti z vživanjem sredstva, ki krati prostost in oškoduje najvišje strani našega dušnega življenja, to ni družega ko blazna, prismojena, nevarna igra z najboljšim delom naše osebnosti (unseres Ichs). Za vajo v čednosti zmernosti imamo dosti zdravih predmetov, ki krepé in ne zastrupljajo. (To je mnenje psihiatra, ki sicer ne stoji na stališču krščanskega «svetovnega naziranja». Jako ustregel bi kdo nam in sploh, če bi objavil v kakem znanstvenem listu moralno filozofsko razpravo o čednosti zmernosti zlasti glede rabe pojnih pijač. Ur.)

V teh dejanskih razmerah, ki jih vsak nepristranski lahko okoli sebe opazuje, je naravnost sveta socialna dolžnost mladine, da se alkoholnozdržnemu gibanju pridruži s polnim navdušenjem in energijo.

Le alkoholnoprosta in načelnotrdna v tem zmislu organizirana mladina more oprostiti našo človeško družbo iz zanj groznega tirana alkohola in njegovih trabantov, kakor prostitucije, veneričnega hiranja itd. Dalje more le alkohola prosta mladina izvesti polagoma velike socialne reforme, ki morejo priversti naše belo kulturno pleme do nadaljnega višjega napredka in ga varovati pred poginom v tekmovanju z rumenim

plemenom. Pred vsem pri tem mislim na denarno suženjstvo in na pokvarjene spolne navade.

Današnja mladina bo jutri odrasla in bo prevzela vodstvo družbe. To bo s polnim uspehom mogla storiti le, če bo prosta narkoz (omamljajočega užitka). Ne dajmo se motiti po zunanjem navideznem blesku, ki ga dajejo sedanjemu človeštvu proizvodi kulture t. j. dela naših prednikov. Prihodnost bo določevana ne po takih proizvodih, marveč po notranji dedni vrednosti posameznikov, iz katerih je sestavljena človeška družba. To je zadostno dokazal pogin mnogih kulturnih narodov. To notranjo vrednost zvišujmo s tem, da naše kali obvarujemo pred narkotičnimi strupi in po plemenski izber; potem bomo zmagali v boju za kulturo. A.

Predavanje gospe prof. Ali Trigg-Helenius na Dunaju.

Dunajski «Verein abstinenter Frauen» je pozval genijalno učiteljico in neutrudljivo bojevalko proti alkoholizmu g. prof. Ali Trig-Helenius iz Helzingforsa, da pokaže s svojim predavanjem, kako se zaduši ta strast vže v korenini.

Dvorana dvor. svetn. Zukerkandl-a je bila do zadnjega prostorčka napolnjena in spredaj je stala dama z naočniki v reformski obleki g. Helenius, okolo nje pa sedi kakih 40 otrok s katerimi prične sedaj lekcijo. Na tablo jim napiše z velikimi, razločnimi črkami:

Voda, beljak, ruda, mast, sladkor, škrop.

Na mizi pred njimi stojijo analize mleka, piva in žganja. Razloži jim in pokaže analitične produkte iz $\frac{1}{4}$ litra mleka. Potem vzame analizo neke druge tekočine in jih primerja z ono od mleka. Ona zove to tekočino «Hm» in otroci pridejo sami do zaključka, da «Hm» nima toliko redilnih in koristnih substanc kot mleko. Predstavi jim tekočino «Hm» za pivo. Obči smeh. Vzame tretjo analizo, katere ime je «Hmhm» in katera je sestavljena le z vode in alkohola. To predstavi djeci za žganje. Prepričali so se otroci na najlažje razumljivi način, o škodljivosti alkohola, da ta ne redi, ne daje nobene moči itd. Pripovedovala jim je nekatere povesti in poslušalcu se ni zdelo, da uči otroke, ampak da se pogovarja z njimi kakor njihova davno znana druga. Oči sô žarele krasnim otrokom in vpraševali in odgovarjali so z nepopislivim zanimanjem in pazljivostjo.

Spomnim se ravno na neko povest, katera je malčikom jako ugajala. Pripovedoval jo je nek angleški vojak g. Heleniusovi.

V neki angleški vojašnici so imeli nekega kozla, o katerem so trdili, da je «skoraj» tako pameten kot človek, ker, ako so vojaki na dvorišču ekserciral, je bil kozel vedno v vrsti in razumel bolje komando, kakor nekateri prvoletniki; v obednici ga tudi niso nikdar pogrešali in vedno je bila za Billi-ja, kakor so imenovali kozla, porcija napravljena. — Necega dne prihiti Billi ves spehan v obednico in gleda po mizah, kje bi dobil kozarec vode. Neki vojak mu ponudi kruh, a Billi ga ne more jesti, bil je silno žejen. «Ah, Billi je žejen, reče vojak in mu da svoj kozarec s pivom. Billi poskusi, se strese, ker ga je peklo po grlu, in gleda na druge kozarce a nikjer vode; vendar je bila žeja tako silna, da spije Billi slednič dva kozarca piva. — Drugi dan zjutraj ni bilo Billi-ja k vaji in nihče ni vedel kje je. Opoldan ko pridejo vojaki v obednico je Billi vedno še manjkal zato pošlje desetnik dva vojaka ga iskat. — Čez nekoliko časa privlečeta Billi-ja za noge v obednico in ga postavita k vratim. A kakšen je bil ubogi Billi? Stal je s povešeno glavo naslonjen na zid, oči brez svita in popolnoma uničen. Vojaki se posvetujejo kaj bi se naredilo z ubogo živaljo, kaj mu je itd. a eden meni: Okrepčati se mora Billi, in mu ponudi kozarec s pivom. Ko pa Billi začuti pereči duh alkohola se zapodí z vso silo z glavo v kozarc, tako da se isti na tisoč kosov razleti. Ni se hotel s pijačo krepčati, katera ga je dan preje tako uničila.

G. Helenius pravi: «Rekli so vojaki, da je Billi «skoraj» tako pameten kot človek, a kaj pravite vi?» Kot iz enega grla pravijo otroci: «Billi je bolj pameten kot človek ki se krepča z alkoholom. Živel Billi!» — —

Lekcija je končana in otroci odidejo.

Sedaj govori g. Helenius odraslim, v prvi vrsti starišem in učiteljem, katerih je obilo zbranih.

Ni govorila učene fraze in navajala ostudne, črne slike, ker, kakor omeni, v življenju niso žalostni prizori povzročeni po alkoholu nikomur prikriti.

Opozarja, kako koristno bi bilo, ako bi se tudi v Avstriji upeljal v šolah poduk o škodljivih posledicah alkohola, kakor se vže veliko let predava v angleških, ameriških in finskih šolah. Le s tem se more uspešno delovati, ako se otroka že v prvi mladosti od pitja odvrača in to nalogo imajo v prvi vrsti matere in učitelji. V nekem mestu Zedinjenih držav imajo otroci svoje abstinenčno društvo katerega predsednica je učiteljica. Necega dne ko gre deček abstinent v šolo ga neki gospod na ulici poprosi, naj mu gre po vrč piva; za plačilo mu obljubi dolar. Dečko mu pokaže znak abstinenčnega društva, katerega je imel na prsih pripetega in vpraša gospoda ali ve kaj je to in pristavi: «Jaz sem abstinent, zatoraj tudi alko-

hola za nikogar ne kupim. Gospod mu obljubi, da bo smel piti pivo, samo da ga prinese. In deček mu reče: Ako mi daste vse pivo na razpolago kojega vam prinesem, da smem z njim narediti kar hočem, potem grem». Gospod mu rad obljubi in ko se deček vrne z vrčem reče: «Gospod, obžalujem, da nimam sedaj vse pivo, katero se izdelava v Zedinjenih državah v svoji oblasti, da bi mogel z vsem tako narediti kakor s tema dvema litri». (pri teh besedah nagne vrč in zlije pivo po ulici). Gospod molči in mu nudi dolar, a dečko ga ne vzame, hiti v šolo, katero je pa zamudil. Tam pove seveda kaj je vzrok zamude, a oprostilo se je malemu junaku s pohvalo za tako postopanje. — — — — —

Ako doseže v družih državah abstinenca take vspehe, zakaj bi jih ne tudi pri nas? Seveda, lažje se naredi iz tisoč otrok pristne abstinence, kakor da se enega pijanca spravi na pravo pot; to je vsaj dokazano, ker, ko je bilo v nekem finskem mestu končano tretje predavanje gpe. Helenius, so si ustanovili vsi otroci tega mesta svoje abstinenco društvo, a odrasli niso postali niti po desetemu predavanju vsi abstinencije.

Gospa Helenius sama pravi:

Velika nesreča se je zgodila na neki železnici ko sta dva brzovlaka skupaj udarila. Mnogo mrtvih, težko in lahko ranjenih je naokolo. Ko prihiti zdravnik k smrtno ranjenemu strojevodju, da mu pomore, odvrne ta: «Pustite me, meni ni pomoči, a v jedni uri pride severni brzovlak in zgodi se še večja nesreča. Poskrbite, da se vstavi ta in prepreči še hujši nesreči» na to umre.

Ponesrečni brzovlak je sedajnost, mrtveci so od alkohola uničeni, težko ali lahko ranjeni pa oni, katere zadene nesreča, prerano zgube svoje roditelje itd. Severni brzovlak je pa mladina, katera hiti za nami v nesrečo ako ji ne pokažemo pravočasno pravi pot. Rešitelji so pa starši (v prvi vrsti matere) in učitelji! — — *Miss Mary.*

Cvetje in trnje.

Na zadnjih platnicah p. Škrabcu ni vseč ton polemike, govori zopet o psovanju in rohnenju, o «prepričljivosti», o dokazih in krščanski ljubezni. Pa pozabi povedati, kdo je ton dal in kje je ali ni eno ali drugo onih lepih in nelepih reči. Mi smo že parkrat našli izgleda za «fini ton»

platnic, glej Piščalko stran 30. in 170. Naj «Cvetje» enkrat pove, citira, kje smo se mi pregrešili čez fini ton in vse bomo nazaj vzeli, kakor bo razsodilo tisto sodišče, ki ga p. Škrabec predlaga.

Vemo pa že danes, da bo p. Škrabec prvi, ki takega častnega razsodišča — ne bo priznal. Ali ni on tisti, ki hoče povsod imeti svoj «ekstravuršt». — Frančiškani na Nemškem sodelujejo kot abstinentje v protialkoholnem boju, slovenske on strahuje, da se pač kateri ne bi predrznil postati ††† abstinent. — Nekaj podobnega, kakor sodišče, katero on želi, je bil odbor, ki je uredil enako slovensko besedilo molitev pri javni službi božji. V odboru so bili zastopniki vseh slovenskih dežel, možje, ki imajo precej jezikovnega in družega znanja, in p. Škrabec je bil tudi vmes. Ko pa je ta odbor po dolgih študijah in mnogih težavah sestavil besedilo, ki kolikor le mogoče vstreza vsem Slovencem, in so ga vsi slovenski škofje potrdili in zapovedali, kdo je bil tisti, ki se ni podvrgel soglasnemu sklepu, ampak «nerga» naprej in svojim bravkam meša glave, češ da ne molijo prav češčenamarije? To je bil in je p. Škrabec.

In kdo je tisti, ki v listu namenjenem priprostemu ljudstvu, trdovratno piše svoj pravopis, kakoršnega noben drug Slovenec? Naj nam kak jezikoslovec pove, čemu je to dobro.

Sicer pa sam pove, koliko se da on komu prepričati. Na platnicah 11. leta 1905. pripoveduje, kako so mu «neki gospodje» povedali, da se je blamiral s tistim «formularjem»: ako je vino strup, Kristus ni Bog. V prvem trenutku on prizna, da se je blamiral; tolaži se le, da «to nič ne škodi, da se je zavoljo Kristusa blamiral» — v drugem trenutku pa že zmerja tiste gospode, da je njih pamet le «od tega sveta», in da so — nespametni pred Bogom.

P. Škrabec predlaga, naj bi bilo «glavarstvo» tega razsodišča, tistega «etičnega» društva, v redakciji «Dom in sveta». Upamo, da je p. Škrabec že izgubil vse zaupanje do uredništva «Dom in sveta», ker ta v zadnji številki (str. 377.) piše: «Abstinenčno gibanje bo v kratkem času slavilo zmagoslavje»!! Tableau! A.

Premišljevanje.

(Konec).

Bal sem se še tega, kako bo sitno pri kakih prijateljskih družbah, pri skupnih obedih, ali če bom moral jesti v gostilni. Pa precej na prvem godovanju na Dolih, je bilo prav fletno. Juho pojemo, drugi ga pet kapljic, jaz nič; govodina mine, pozornost se obrača na moj polni polliter. Pečenka

pride; «E, pravi g. M., naš sosed se šali». Ko pa proti koncu obeda postaja resnica abstinence čimdalje bolj gotova, tedaj — še enkrat bi rad videl te presenečene, pomilovalne, posmehovalne neverjetne obraze. V prvi praski za abstinenco sem le bolj zagovarjal svojo prostost, da mi mora biti pač dovoljeno jesti kumare ali ne, kaditi ali ne kaditi, isto tako piti ali ne piti. Tolike «učenosti» kot zdaj, takrat še nisem imel študirati pa sem začel, in rečem da ni z lepa tako zanimivega študija, kot je o alkoholizmu.

V gostilnah, na potu, sem od začetka plačal in pustil četrť litra vina, pozneje poklical kako mineralno vodo ali sifon. Zdaj pa, če nisem žejen, kar povem, da ne bom nič pil, le jedel, ker treba je tudi gostilničarja privaditi na to, da ne bo prva beseda: kaj izvolite, pivo ali vino. V ameriških boljših restavracijah dandanes že pozornost zbudi gost, ki pri obedu zahteva kako tako pijačo. Kdor hoče tam piti, mora iti že v posebne pivnice, kjer so navajeni gostov pivcev. Da natakár ne misli, da ne pijem iz skoposti, mu pustim nekaj več, gostilničar pa naj skrbi, da bo pri jedi imel svoj dobiček.

Pokesal se še nisem ni enkrat, da sem začel abstinenco. Obžaloval pa že kolikrat, zakaj mi ni kdo že prej tega povedal; koliko kislate bi bil lahko prihranil sebi, in koliko litrov župnikom, ki so morali dati, jaz pa mislil, da moram izpiti, kar mi je «gebüralo». In zakaj nam niso povedali že v šoli, kaj je alkohol in alkoholizem, zakaj nam niso že tam povedali, da je abstinenca najbolj naravni način pitja. Zakaj smo se učili vse mogoče in nemogoče vednosti, vse določene in nedoločene števila, vso fiziko in kemijo in mitologijo, le od alkoholizma nič. Pač poslušali smo v časih po pol ure pridigo, če je stal pred tablo študent, ki je bil že bolj «zgodaj» domu prišel, in so se mu neznana števila še bolj neznane zdele. Dokazati smo morali vsak geometrični in matematični stavek. Zoper alkoholizem pa ni bilo ni sence, ni poskusa, ni dokaza, bile so le pridige, da študent ne sme pijančevati, da ne sme očetu denar iz žepa krasti, da se mora učiti, da pa v vinu, pivu ni nobene resnične vrednosti, kako oškoduje alkohol vse organe zlasti živčenja in možgane, da ima študent, sploh mlad človek vse drugo resnično veselje kot v gostilno piti, tega pa nam g. profesorji niso — mogli povedati, ker sami takrat niso vedeli. Zato pa je vsaj zdaj ko je tudi v Evropo, tudi na Slovensko zemljo prišlo protialkoholno gibanje, treba da se v prvi vrsti zanese v vse šole. Na Finskem, — je pripovedovala gospa Helenius v Budimpešti — vprašal fanta, kako pa, da si abinent? Odgovoril ti bo skoro vsak: v šoli sem se tako naučil. Tam je pouk o alkoholizmu v šolah obligaten in učitelji in profesorji so skoro vsi abinentje, če pa kateri ni, pa nerad pove, da ni.

A.

Narodni davek in krokanje ali namen posvečuje sredstvo.

V slovenskem listu smo brali meseca februarja: «Za Š. d. je došlo našemu upravništvu: «Preganjaje mačka» nabral na izletu v Kr. odbor «g. slovenske mladine» 11 kron 54 vin.» Gotovo lep namen je, nabirati prispevkov za narodne namene, posebno za zavode, kjer se izgojuje nadebudna mladina našega siromašnega naroda. Vodstvo narodnega zavoda se veseli, ko sprejme nabrano vsoto, naj jo je nabral kdorkoli, pri katerikoli priliki, naj je prišel iz čistega ali umazanega žepa.

Pregovor moderne finance pravi, da denar ne diši, «non olet». Moderni higijeniki pa trdijo, da se denarja držijo bacili, ki širijo razne bolezni. Kaj pa so siromaku mar bacili, ko nima drobnogleda, da bi pregledal vsak vinar, se ga držijo jetični ali celo sifilitični bacili. Glavna reč mu je denar.

Denarjev se pa držé večkrat moralni bacili, ki okužijo javno mišljenje. Krone nabrane na izletu «preganjaje mačka» so okužene z bacili, ki pospešujejo razvijanje alkoholizma. Vodstvo narodnega zavoda bi se grozno zamerilo dotičnemu odboru, ko bi skušalo prejeti denar razkužiti z dobrohotnimi opazkami. Zato prevzamemo mi nehvaležno nalogo moralnih razkuževalcev. Odbor, ki je «mačka preganjal» boleha za moralno naduho, t. j. nevede deluje po načelu, ki ga svet podtika nazadnjaškimi zavitarjem: namen posvečuje sredstvo. Vest, ali bolj moderno: naraven čut, pravi, da se človek ne sme tako napiti, da imu drugi dan «mačka». Ta pivskoslovska žival se izredi kot posledica akutnega alkoholizma t. j. začasnega zastrupljenja z alkoholom, katerega se je človek nalezal s krokanjem. Glavni pojav mačka je vnetje želodične slezne kože z vsemi neprijetnimi nasledki, ki so v zvezi s takim vnetjem. Nemški burši so pretvorili besedo želodični katar v Káter, kar so slovenski narodni krokarji s pivskoslovsko doslednostjo prestavili z «mačkom».

Že iz narodnega stališča naj bi se slovenska mladina, varovala te nemško-nacijonalne bolezni. Naša mladina pa si hoče vest vtolažiti z dobrim narodnim delom, s katerim olepša svoje slabo dejanje — krokanje. Sicer beremo nekje, da «miloščina reši vsega greha», vendar nič ne pomaga, ako se greši na račun prihodnje miloščine. Tako tudi krokanje z naslednjim mačkom ostane nemoralno in škodljivo, akoravno se je olepšalo z dobrim narodnim delom. Ako se še tu in tam naravnost ali od strani pohvalno povzdiguje požrtvovalnost in domoljubje mladine, ki pri svojih dvomljivih zabavah ne zabi narodne dolžnosti, se s tem daje potuho pivskim razvadam, ki tlačijo kakor mora naše že tako revno ljudstvo. Kdor to prihrani, kar bi drugače zakrokal, veliko lažje podpira narodne

ustanove. Pivske razvade so krive, da premožnejšim slojem našega ljudstva preostaja tako malo za dobrodne svrhe. Nadebudna slovenska mladina si pridobi veliko več zaslug za domovino ako se odpove zapravljalivosti in škodljivim zabavam. Več denarja, več zdravja več razsodnosti. Angleški narodni ekonom Rihard Cobden pravi: «Vsakdanja skušnija mi potrjuje prepričanje, da je zdržnost podlaga vsake družabne in politične preosnove. Najodkritosrčnejši prijatelji delavnega ljudstva so tisti, ki pospešujejo zdržnostno gibanje.» K.

Ozdravljivost alkoholikov.

Pređaval docent **dr. Al. Pilcz** nam. predst.

(Konec.)

Tako pridemo do spoznanja, kako važno je razpoloženje poedinčevu proti raznim živčnim strupom. Nahaja se cela vrsta posameznikov — strokovnjaki jih imenujejo «degenerirance», «psihopatično manj vredni», itd. — ki kažejo razen najrazličnejših duševnih anomalij tudi abnormalno nestrpnost proti trpljenju vsake vrste, bodisi telesnemu (utrujenost, glad itd.) bodisi duševnemu (žalost, skrbi, jeza itd.). Ako se količkaj slabo počutijo, jih to naredi popolnoma nezmožne za delo in se tako polasti njihove osebnosti, da zahteva kakšne omame, pomočka v opijanjenju; narkotiziranje postane za nje nekaj, k čemur jih organizem nujno sili. Mnogo pijancev iz navade izhaja izmed takih že od rojstva abnormalno razpoloženih ljudi. Pri velikem delu alkoholizem ni vzrok, ampak posledica, samo en pojav abnormalne duševne konstitucije. Taki ljudje niso degenerirani, ker pijejo, ampak oni pijejo, ker so degenerirani, in pri njih najdemo razen simptonov alkoholizma najrazličnejša druga znamenja splošne psihopatične manjvrednosti, periodično menjavanje čustev, spolne anomalije, epileptoidne in histerične znake, nravno pomanjkljivost itd. Gospoda moja! Poglejte si dva pijanca! Eden pije, ker misli, da mu žganje more nadomestiti kruh, kadar je lačen, drva, kadar ga zebe, meso, kadar se hoče od truda zgruditi; pije, da pozabi za nekaj ur bedo uboge družine, pije, ker ne ve, kje naj prebije svoje proste urice, če ne v krčmi. Razjasnite temu možu dejstva o alkoholu, poskrbite mu, da more človeško živeti, ne skrbite samo za «panem» ampak tudi za «circenses!» in mož neha piti, rešen je! Drugi se morda tudi na vse te

slučaje izgovarja; toda on je «moral insane». Poučujte ga, in v obraz se vam bo smejal, zvišajte mu gmotne dohodke, in v žganjarijo bo znosil še to, kar zasluži več, spravite ves alkohol s sveta, in mož se oprime drugega narkotika. Ta je zgubljen in nobena zgovornost, nobena še tako premišljena in odločna propaganda, nobene zakonske določbe ne rešijo tega človeka, ki mu je bilo vtisnjeno znamenje duševne degeneracije že v kali.

Povedati vam hočem par prav poučnih zgledov iz moje lastne izkušnje. Poznal sem razvpitega pretepača in pijanca, ki je bil pri nekem gostilniškem pretepu z nožem ranjen. Vsled tega so se mu začeli ranjeni živci z nova delati, kar ga je tako bolelo, da so mu samo z morfijem mogli utešiti bolečine. No od tedaj je bil popolen abstinent, a — samo od alkohola, zato pa je ostal morfinist, čeprav so mu živci zdavnaj ozdraveli. Toda morfijeva omama je tako vplivala nanj, da je izgubil vse veselje nad alkoholom. Ali je zdaj s tem kaj boljši? Poznam drugega, ki je leta in leta nezmerno pil alkohol, a ga potem pustil in se opival z paraldehydom in drugimi narkotiki. So ljudje, ki so se navadili na tak način kloroform zlorabljeni; na vzhodnem Ruskem je vpijanjenje z etrom vedno bolj razširjeno. Morfiniste in kokainiste smo že omenili. Še en zgled: Mongeri, zdravnik v neki blaznici v Carigradu, pripoveduje, da so bile alkoholne psihoze okoli leta 1840., ko je prišel v orient, pri mohamedancih neznane; vsi slučajji alkoholne blaznosti so zadevali samo «Franke». Zato pa je bilo med Turki dosti blaznih vsled zlorabe hašiša, ki ga Evropejci niso poznali. Sčasom se je to spremenilo. Turki so se navadili piti žganje in Evropejecem se je priljubil narkotični vpliv hašiševih preparatov. Mar je to zbojšanje za te ali za one? Vsaka dežela ima svoje degenerirance, samo narkotik se menja. Kjer ne poznajo alkoholizma, se imenuje ljudska kuga kokainizem (v južni Ameriki), tam nadomestuje alkohol opij (v Kini in Indiji), ali hašiš (v Perziji in Arabiji) itd.

Gospoda moja! To je žalostno. A zdi se mi, da ima to spoznanje vendar nekaj tolažbe v sebi. Na ta način razumemo, zakaj je tolikrat ves naš trud zastonj, ko hočemo kakega pivca rešiti. — Vspeha ni, ne zato, ker smo hoteli doseči nekaj dosegljivega, a z nezadostnimi ali pa nepripravnimi pomočki, ampak ker smo se lotili nekaj nemogočega s sredstvi, ki so sama na sebi izvrstna. Ako preiščemo natančno vzroke, se lahko po pravici čutimo proste očitanja, da v tem ali onem slučaju po lastni krivdi nismo nič dosegli.

Kakšne posledice izhajajo iz te razprave za vaše praktično delo? Gospoda moja! Pred vsem ne smemo pozabiti, da v naravi ni ostro začrtanih mej med normalnim in abnormalnim, ampak da se od brezdvomno patološkega pride le polagoma do brezdvomno normalnega. Prej sem

postavil za zgled oba ekstrema, na eni strani normalnega človeka, ki je zašel v pijanstvo le vsled zunanjih vzrokov; na drugi strani tipičnega degeneriranca, pri katerem je konstitucija vse, milje pa določuje le slučajno konkretno obliko nagnenja. Med tema nasprotjema so razne stopnje, in pri vzrokih pijanstva stojita milje in osebna konstitucija v najrazličnejših razmerjih glede vpliva. Pri mnogih je omenjeno razpoloženje zelo močno, a samo zase še ne zadostuje, da bi moglo brez škodljivega miljeja povzročiti žalostno stanje nravno in umsko oslabelega pijanca. V takih slučajih ne bodo dosegli vaši rešilni poskusi sijajnih uspehov, a brez koristi tudi ne bodo; doseglo se bo pač nekaj, a nič izvanrednega.

Dalje moramo pomisliti, da se nam kažejo znaki prirojene in znaki še le po alkoholizmu samem povzročene npravne in umske izprijenosti v eni in isti osebi tako tesno združeni, da je lahko nemogoče praktično odločiti, ali imamo opraviti z degeneriranim pivcem ali alkoholičnim degenerirancem. To se pravi, v konkretnem slučaju slednjič pač lahko razumemo zakaj niso naši poskusi nič koristili, a vnaprej pri posameznem pijancu ne vidimo, ali imamo pri njem kaj upati na uspeh ali ne.

Slednjič nas uči vsakdanja skušnja, da se tudi v najtežjih oblikah psihopatične manjvrednosti, torej pri ljudeh, ki so nedostopni vsakemu pouku, ki so po dolgoletni prisilni vzdržnosti v blaznici ali pa v kakem zavodu zopet začeli piti, ko so postali prosti, torej pri nepoboljšljivih pijancih vsi boleštni pojavi duha, ki so povzročeni po naravi sami, vsled alkoholizma le v precejšnji meri zvišajo in poslabšajo. Taki ljudje tudi brez alkohola niso angelji, po alkoholu pa so zverine!

Iz zadnjih treh točk se izvajajo posledice same po sebi, t. j. vaše rešilne načrte obračali boste, kjer le morete, v korist vsem pivcem kakor doslej tako tudi v prihodnje z vso katoliško navdušenostjo za vsako delo kršanske ljubezni, z vso vstrajno gorečnostjo in požrtvovalnostjo, ki je katoliško «križno zvezo» vedno odlikovala. Spoznanje, da so marsikateri slučajji že od začetka izgubljeni in popolnoma brezupni, vas ne bo pripravilo k temu, da boste v posameznem slučaju postali bolj brezbrizni in boj malodušno prezgodaj opustili: pač pa vas bo tolažilo, ako je bilo delo v konkretnem slučaju vkljub poštenemu trudu čisto zastoj.

Še ena opomba h koncu! Ta duševna degeneracija, ki smo jo spoznali za neozdravljivo, ima sama največkrat vzrok v alkoholizmu, namreč v alkoholizmu prejšnjih rodov! Ko sem imel prvič čast govoriti tukaj pred vami, sem pokazal, kako alkoholik ne škoduje le sebi, ampak tudi potomstvu. Takrat sem vam dejal: «Bojujte se proti alkoholizmu, in duševnih bolezni ne boste ravno s sveta spravili, a enega najvažnejših virov jim boste zamašili». Ker smo govorili danes spet toliko o prirojeni podedovani degeneraciji, bi rad zopet pokazal posebno na pogubne posledice alkoholizma za potomce! Pri svoji propagandi morate vedno in povsod naglašati, da je

treba umevati protialkoholno gibanje ne samo s stališča poedinske, ampak s stališča plemenske higijene. Ne gre se glavno za to, koliko alkohola sme poedinec brez škode popiti, ampak za to se gre, da se onim, ki imajo ušesa, da slišijo, glasno in neprenehoma povdarja, da posameznik, ki ga morda res — kakor pravijo — dosti prenese, s svojim zgledom druge pridi, ki trpijo škodo na duši in telesu, in da je sokriv zastrupljenja in rastočega slabšanja prihodnjih rodov.

Tomc.

Abstinenca ima vseh.

Mesečnik «Franciskan Revier» (Frančiškanski Obzornik) poroča v majnikovi številki pod naslovom: «Temperance To-day: Hor it is Looked Upan froma Russiness Point of Vier», (Abstinenca dandanes: Kako izgleda s socijalnega stališča), sledeče: «Pred nekoliko leti je bil možki ali ženska, ki bi se popolnoma vzdržal opojnih pijač, nekaj nečuvenga in je bil prisiljen razložiti to čudno prikazen. Ako se je zbrala praznična družba, pomenilo je toliko, kot da so se zbrali pit, in pijanost gostov je bil kompliment gospodarja. V onih dnevih so si možje pripovedovali pravljice o činih izvršenih pod vplivom silnega pitja in pri mornarici je tvoril «grog» del menaže, katerega so pomnožili v plačilo in pomanjšali v kazen. Pravniki in doktorji niso izgubili slovesa, ker so preveč pili, pripoveduje se celo o znanih juristih, ki so najbolje zagovarjali, kadar so ga imeli v glavi in o zdravnikih, ki so ga predpisali bolnikom in dosegli čudovite uspehe pod vplivom alkohola. To je bilo javno mnenje. Pijanost se je oproščala kot slabost, medtem ko bi se morala obsoditi kot zločin. Propad in prerana smrt cvetočih mož, se je smatralo za slučaj, namestu v dokaz zveze med uzrokom in posledico. Strašni zločini, storjeni v pijanosti in grozne nesreče, ki so izvirale iz zastrupljenja odpovednih oseb, so se obžalovali, toda smatrali za neizogibne.

Hvala Bogu, vse to se je spremenilo. Javno mnenje se je vzgojilo po pravih predpisih. Popolnemu abstinentu se ni nič več potreba zagovarjati ali pojasnjevati. Mož ali žena, ki se napije pri kakem shodu ali v družbi, ne najde sočutja in mora prenašati opazke bolj delikatnih ljudi. Znanost nas je naučila, da je vsakdo fizično najbolje razpoložen, ako se popolno zdrži opojnih pijač. In atlet mora biti ali popolen abstinent, ali pa ga premaga tekmovalec. Čudovito izvrstna mornarica vojnih ladij Zedinjenih držav je posledica trezne izurjenosti in ne pijano delo alko-

holnih norcev kajti «grog» ni več potreben, da vzbuja pogrm. Jasne glave, jasnih rok, jasnih oči pravniki in zdravniki se iščejo za svet in pomoč. Nikdo ne-bi zaupal svojega telesa ali svoje zadeve na srečo izurjenosti pijanca. Življenje je prenaporno in tekmovanje je presilno, da bi si zamogel, kdor uživa opojne pijače, obetati uspeh. Ljudje, ki hočejo združiti delo in pitje, bodo kmalu drugje morali iskati mesta za to. Neglede na npravstvena razmotrivanja je abstinenca od opojnih pijač najboljša obrt in najmočnejši pripomoček do uspeha pri vsaki obrti.»

L.

Amerikanski izpreobrnjenec in njegova klet.

Preteklo sredo po noči je, kot poroča angleški list «The tribune» iz Vašingtona, tam v resnici dobesedno teklo vino v potokih po ulicah. Mr. John Henderson, bivši senator Zedinjenih držav in Mrs. Henderson, katerim je premoženje dovolilo, da sta dolgo let prijateljke imenitno pogoščevala, sta se naenkrat leta 1903 spreobrnila k abstinenci. Sedaj sta pa bila v veliki zadregi, kaj naj storita z bogato napolnjeno vinsko kletjo v hiši, ki je bila znana pod imenom «Hendersonov grad». Ker jima prepričanje ni dopuščalo vina niti prodati niti ga drugim dati vrgla sta proč kjuč od kleti ter prepustila vino lastni osodi, samo da bi ne mogel nikdo do njega; toda to ni pomagalo. Slednjič je povabil Henderson, ki je med tem vstopil v abstinenco društvo Rehalitov, člane tega društva k sebi v hišo, kjer so se posvetovali, kaj storiti z vinom. Rehaliti so glasovali enoglasno za predlog, da se izprazni klet po noči na ulico. Napad na klet se je tudi takoj začel. Peli so pobožne pesmi medtem, ko so nalašč za to pooblaščenim ljudjem izpraznjevali sode in steklenice na ulico pred hišo. Dotlej vse dobro, nato se je pa dobesedno uresničil ameriški pregovor: «Temperance sacrifice makes Negro feast» («ako abinentje žrtvujejo imajo zamorci praznik»). Prihiteli so namreč od vseh strani Zamorci s piskri in s podobnimi posodami in zajemali s cestnega tlaka šampanjca in likerje. Iz oddelka mesta, v katerem je stanovala dvojica Henderson, so se kmalu pričele razlegati vesele pesni navdušenih Zamorcev, kakor še nikdar poprej.

To in ono o alkoholu.

Koliko se porabi alkoholnih pijač v kulturnih državah?

«Reichs-Arbeitsblatt» (januarja 1906), ki ga izdaja cesarski statistični urad v Nemčiji je prinesel članek o porabi treh najnavadnejših alkoholnih pijač — žganja, piva in vina — v naših kulturnih državah za

dobu 1885 do 1903. Statistične tabele v tem članku se opirajo na podatke o produkciji in porabi alkoholnih pijač, katere je objavilo angleško trgovinsko ministrstvo. Odtod posnamemo:

Povprečna množina porabljenega vina, piva in žganja, ki pride na posameznega prebivalca v raznih deželah za čas od l. 1885. do 1903.

	Vina		Piva		Žganja	
	1885	1903	1885	1903	1885	1903
	L I T R O V					
Belgija	3'4	4'9	162'0	217'0	9'2	5'4
Danska	—	—	81'3	94'5	15'4	14'0
Nemčija	8'8	7'13	88'0	116'6	7'2	8'0
Francosko	97'0	101'0	21'0	22'0	7'7	7'08
Angleška in Irsko	1'7	1'6	123'1	134'9	4'4	4'5
Italija	78'0	106'0	0'8	0'77	2'8	1'28
Nizozemsko	2'2	1'6	—	—	9'2	7'8
Norveško	—	—	17'1	14'1	3'5	3'2
Avstroogrsko	20'0	19'0	32'5	45'0	9'0	11'0
Rusko	—	—	3'5	4'0	6'6	4'7
Švedsko	—	—	20'3	56'6	8'4	7'5
Švica	71'0	70'0	33'0	62'0	6'3	6'1
Združene države v Severni Ameriki	1'5	1'8	39'9	68'2	4'8	5'5

Kar se tiče Avstro-ogrske pripomni «Reichs-Arbeitsblatt», da je poraba vina v letih 1890—1900 sicer padala, da je pa v zadnjih letih jela zopet naraščati, vendar ne še toliko, da bi dosegla popolnoma višino v letih 1885—1890. Od l. 1889. je poraba piva počasi rasla, po letu 1896 pa ostala nespremenjena, namreč 45 l. na posamnika. Številke glede porabe žganja se pa ne dajo primerjati, ker je poleg žganja, ki se je spilo, vštet zraven tudi oni alkohol, ki se je porabil pri vinu.

Za Nemčijo dotični člankar izračuna povprečne številke za dobo zadnjih pet let (1899 do 1903), ki kažejo, da spije posamnik na leto povprečno 5'82 litrov vina, 123'4 litrov piva in 8'52 litrov žganja, tako da izda za vino 5'82 mark, za pivo 37'02 mark, za žganje 4'26 marke, skupno torej 47'10 mark. Za vse prebivalstvo, 60 milijonov, bi znašali enoletni izdatki za alkoholne pijače vsoto 2826 milijonov mark. Dalje pravi «Reichs-Arbeitsblatt», da ti izdatki približno 3 milijardov mark za alkoholne pijače znašajo ravnotoľiko, kakor ves državni dolg Nemčije, trikrat toľiko

kakor vsi stroški za vzdrževanje armade in mornarice, šestkrat toliko, kakor letni izdatki za vse delavsko zavarovanje in sedemkrat toliko, kakor vzdrževanje vseh javnih ljudskih šol.

(Po «Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums des Innern». Nr 5.)

Znanstvene kurze za študij o alkoholizmu

so imeli letos po veliki noči od 17.—21. aprila v takozvanem «Baracken-auditoriju» na univerzi v Berlinu. Te kurze je vpeljala l. 1904. «osrednja zveza za boj proti alkoholizmu» (sedež v Berlinu; predsednik — prezident višjega upravnega sodišča Dr. v. Straus), da bi se tako različne strani in razna polja alkoholnega vprašanja mirno in objektivno obravnavala. Znanstveniki bodo tukaj med seboj resno in temeljito proučavali alkoholno vprašanje, končni rezultati znanstva in prakse pa pridejo tako tudi v širšo javnost. Lansko leto je te kurze obiskovalo 344 mož, izmed teh 5 inozemcev in 37 drugih iz vseh delov Nemčije. Za letošnji kurz je bilo določenih 10 jako zanimivih vprašanj, n. pr.: Alkohol kot hrana, alkohol in vzgoja mladine, alkohol in delavsko zavarovanje, alkohol in kazenski zakon, alkohol in davki itd. Sodelovanje so že obljubili: Dr. Hartmann v Berlinu, Kappelmann v Erfurtu, profesor dr. Kräpelin v Münchenu, tajni medicinski svetnik profesor dr. Rubner v Berlinu in drugi. Vodil je te znanstvene kurze profesor dr. Rubner.

(Sociale Praxis, XV. letnik, št. 25.)

I. G.

Koliko denarja izdaje Galicija za alkohol?

Galicija proizvaja na leto in použiva (izvaža in v obrtne namene se namreč primeroma malo porabi) blizu do 48,581.394 litrov špirta po 90—100 stopinj. Ker se mora žganje, da je za pitje zredčiti na 40—50 stopinj, raditega je treba gori stoječo številko podvojiti. Ako računamo liter žganja po kroni, stane to do 100 milijonov kron. V resnici se pa plača liter žganja v krčmi po 70—80 krajcarjev, a tako žganje ima komaj 25—30 stopinj. Kmetje se nanj malo razumejo in plačajo za čorbo lepe denarje.

Piva se je v Galiciji navarilo l. 1897. 1,078.839 hektolitrov, od tega se je plačalo davka 1,974.942 goldinarjev ali približno štiri milijone kron.

Ker se skoraj vse to pije v deželi, izvaža se bore malo — raditega se izda, ako računamo hektoliter po 10 kron, za pivo vsaj 12 milijonov.

Koliko se spiije na leto pilzenskega, švehatskega, bavarskega in drugega piva ne vemo — toda ljubiteljev imajo vedno več in ne pretirava se s trditvijo, da se izpije piva na leto za 20 milijonov kron.

Po statistiki v Avstro-Ogrski pride na glavo po 22 litrov vina. Ako se vzame na Galicijo od tega $\frac{1}{5}$, to je po $4\frac{1}{2}$ litra na glavo in okroglo

7 milijonov prebivalcev, znaša, ako računamo liter povprečno po kroni, 30 milijonov kron.

Rumi, rozolizi, «nalevke», slivovci, konjaki itd. stanejo na leto gotovo 3—5 milijonov kron.

Sploh se izda v Galiciji za alkoholne pijače 150—170 milijonov kron! Svota za bedno Galicijo gotovo ogromna.

Ker je v Galiciji do nedavna samo plemenitaš imel pravico v svojem kraju imeti krčme, katere je dajal v najem Judu, je odkupila pred leti dežela od plemenitašev to čudno pravico za borih 128 milijonov kron.

Teh 128 milijonov, katere je plačala dežela, morajo pokriti najemnine od krčm do leta 1911 in sicer ne samo kapital, ampak tudi 4⁰/₁₀ obresti od obligacij «krčmarskih» in za to je potreba na leto blizu 10 milijonov. To se pravi najemnina od krčm v Galiciji z izvzetjem nekaterih večjih mest mora prinesiti deželi na leto do 10 milijonov čistega dohodka. Kakšne vsote je še-le potreba na odstotke od vloženega kapitala — za lokale — administracijo — različna podkupovanja in «Švajggelde!»

In vse to pokrivajo konzumenti jako dobro, kajti takozvani krčmarski fond izkazuje vsako leto znaten prebitok — a najemniki in podnajemniki (skoraj izključno Judje) delajo dober dobiček!!

Krčm je v Galiciji blizu do 20000, med njimi sam za žganje 17752, torej ena krčma na 350 prebivalcev — «večje ugodnosti si je težko misliti», pripomni nek poljski časopis.

In vendar imajo naši kranjski pivci in pijanci v tem oziru še večje ugodnosti. Pri nas ne pride še-le na 350 prebivalcev po ena krčma, ampak včasih že na nekaj hiš. Znan mi je slučaj, da je na neki dolenski božji poti v slučaju shoda vsaka hiša brez izjeme krčma. Koliko se pa o takih slučajih potoči za grmi, pod kozolci itd.! Kdo bo tu seštel gmotno in pa še veliko večjo moralno škodo našega naroda?

V Galiciji se zapije na leto 150—170 milijonov, to je na vsako dušo povprečno 24 kron 28 vinarjev, pri nas se samo po krčmah zapije do 20 milijonov, to je na dušo do 40 kron, brez vsega, kar se spije doma in kar je morda še enkrat toliko vredno.

«Nad Kranjca ni pijanca» pravi hrvaški pregovor. Brez dvoma so res Jugoslovani eden najbolj alkoholu udanih narodov, veliko bolj od severnih Slovanov.

Časopis.

Dne 10. t. m. je priredilo društvo «Abstinent» v Ljubljani v dvorani doma rokodelskih pomočnikov abstinenčno veselico. Udeležba je bila velika, obširna dvorana je bila popolnoma natlačena, tudi proizvodnje je bilo za prvi nastop zelo dobro. Nagovore sta imela g. Anton Medved in

dr. J. Krek, gospodična Severjeva in mala Mici Krekova sta nam deklamirale lični pesmici in udje našega društva so uprizorili igro «Pot do sreče» s protialkoholno tendenco. Gospod poštar Ravnihar je ob spremljevanju klavirja pel Preširnovo pesen «Mornar», nato je sledila prosta zabava.

Naš prvi javni nastop se je obnesel jako dobro. Kmalu bomo vnovič pokazali, da živimo in naraščamo.

Med Poljaki je ravnokar pričel izhajati peti abstinenčni list, ki se imenuje «Młodziej» (mladina) in je namenjen abstinenčni gimnazijski mladini.

Na Dunaju je imel 24. maja prof. Forel iz Švice abstinenčno predavanje, ki bo gotovo zelo vplivalo, da se tudi v Avstriji poglobi in razširi abstinenčno gibanje. Dne 31. majnika je pa imela tudi na Dunaju gospa Ali Trigg-Helenius, žena profesorja in slovečega pisatelja Heleniusa iz Finskega, predavanje zlasti za otroke in za vzgojitelje mladine. O tem shodu priobčimo obširno izvirno poročilo drugje.

Protialkoholna knjižica.

«Kaj je torej z alkoholom?»

Vsem, ki so dobre volje, pojasnuje M. V. 1906. Založila Kat. Bukvarna v Ljubljani. Tisk. kat. tiskovnega društva v Postojni.

Mislili smo vže, da se je naš prvi buditelj v boj proti alkoholu zaprl za večne čase nekam gori v Zapoge, ker ni bilo več glasu od njega. Toliko večje veselje, da se je, hvala Bogu, spet oglasil.

Pisatelj sicer ne stoji v naših vrstah, toda knjižica je pisana popolnoma v našem duhu in mi jo vsem Slovencem toplo priporočamo. Sicer se dela pisatelj, kakor da bi hotel posredovati med nami in našimi nasprotniki in cika semtertja tudi malo na nas, — toda v stvari in v načelih je popolnoma naš in mi njegovo knjižico toplo priporočamo vsem ki se zanimajo za alkoholno vprašanje.

V uvodu pravi pisatelj, da je pričujoča knjižica namenjena v prvi vrsti voditeljem ljudstva in da bo pozneje napisal drugo bolj poljudno za narod. Nam se pa zdi vže ta knjižica poljudna dovolj, da se lahko v množicah razširi med narod. Naj le napiše drugo tej podobno in ljudstvo jo bo razumelo.

Semtertje daje g. pisatelj tudi nam nasvete. Mi jih sprejemamo dobrohotno, dasiravno včasih niso na mestu. Tako n. pr. pravi, naj ne pretiravamo in naj n. pr. Dolenjcem ne govorimo, da jim pojdemo trte pukat. Vam se zdi, da je nekoč g. A. v Domoljubu pisal, naj se Dolenjci ne boje, da jim pojdemo trte pukat. Iz tega so pa potem advokati alkohola prirediti po svoje, da mi trdimo, da pojdemo trte pukat. — Sicer so pa taka nesporazumenja malenkostna. Da smo le v načelih edini.

«Alkoholizm i pijanstvo».

Kraków 1904. Vydanie drugie. — Głosy katolichie Nr. 40 i 43. Cena 10 hal.

Ta mala, lična knjižica je ponatis iz jezuitskega poljskega lista: «Głosy katolichie», je jako bogata na vsebini in poljudna v pisavi jasna in dosledna. Ima 96 strani male osmerke in stane samo 10 vinarjev, med tem pa stane poprejšnja, ki ima 70 strani — seveda je nekoliko večje oblike in ima nekaj ilustracij — 70 vinarjev.

Pisatelj pravi, da je nalašč dal naslov: Alkoholizem in pijanstvo, da bi ljudje takoj videli, da to ni eno in isto in da je mogoča velika škoda na premoženju ali zdravju po samem uživanju alkohola brez pijanstva. Treba se je torej boriti zoper alkoholizem sploh in ne samo zoper pijanstvo. V prvem poglavju navaja svoje teze. Med njimi je druga: «Da je alkohol strup in sicer jako hud strup.» Svojo razpravo je razdelil pisatelj tako-le. Predgovor. — Podobnost in razlika alkoholizma od pijanstva. — Alkohol in zdravje. — Alkohol in zločin. — Alkohol in premoženje. — Alkohol in družina. — Alkohol in vera. — O vzdržnosti od alkoholizma in pijanstva.» Pisatelj obravnava torej celo polje alkoholnega vprašanja jako pregledno in poljudno. Kdor razume poljščino, naj si knjižico kupi.

OLGA KOBILANJSKA.

ZEMLJA.

Povest, prevedena iz maloruščine.

(Dalje.)

Ona je stala v vrtecu, med temnim malinjem in solnčnicami in je pomagala materi čistiti grah z rešetom. Ko se je približal koči jo je pozdravil in obstal za trenutek.

— Bog pomagaj Ana! — rekel je boječe.

— Lepa hvala! — odvrnila je ona, ter zardela do ušes.

— Čistite grah?

— Seveda, da čistimo! — odvrnila je na mesto nje z debelim glasom starka, ter se je izbulila na njega z nezauplivim pogledom. Bila je jako grda ta njena mati. Sprednji zobje so ji štrleli iz ust, kakor koli; srajca na prsih je bila večno-razpeta a bela ruta na glavi popolnoma zmečkana Kadarkoli jo je kdo pogledal, vedno je izgledala kakor pijana, ali kakor da bi se s kom pretepal. On je obstal trenotek, in gledal na njo, a ona je, ne da bi obrnila oči do njega, videla in čutila njegovo navzočnost in molčala.

— Jaz grem v prodajalnico po soli za živino! — rekel je.

— Ni težko iti, ako ima kdo živino, odvrnila je spet starka neprijazno — jaz nimam živine! moj mož je umrl in zapustil mene z dolgovi. Morala sem prodati poslednje tele, da sem plačala pogreb. Todor — tako se je imenoval njen sin — je bil pri vojaki, a ta le — pokazala je s

prezirljivim mahljajem za deklico — je pomagala samo z žlico pri skladi. Zdaj on vse kar zasluži sklada za sebe: misli se ženiti — dodala je zlobno — a ta le dela dan in noč samo za druge. Bog varuj vsacega takih otrok kakoršne imam jaz! To je kazen božja taki otroci. Razum in roke imajo samo za sebe.

— Ej mama! Ne govorite tako! — rekla je Ana z rahlo nevoljo. — Tudi danes mi je dovolila gospa, da vam pomorem pri delu, dasiravno imamo tudi pri nas vse polno dela. Jaz vam pomagam kjer morem! Toda vi niste nikdar zadovoljni.

— Ker mene jezi, da imaš tuje gospodarje raje, kakor svojo mamico. Dovolj sem vže imela reve s teboj, ker sem te takšno vzgojila. Vse je dobro, kar gospa in gospodična rečejo ali uče, a vse slabo, kar mama reče. Ej, ej! — govorila je trdo dalje in metala visoko grah v rešetu — bodemo videli, kako daleč prideš s tujimi gospodi! Ti še ne veš: gosposka naklonjenost je le do praga, — a tam — «marš za duri!»

— Saj vam vse dajem, mama, kar tam zaslužim, samo kakšno obleko si kupim! — govorila je deklica z ogorčenjem. Sram je je bilo maminih opominov pred njim in hotela se je takorekoč opravičiti. Za nobeno reč na svetu ni smel on o nji nisliti, da ni dobra za svojo mater!

— Ej, kakšne reči! — norčevala se je stara. — Odkar si pri gospodi v službi, si celo našo obleko nehala nositi, te je vže sram, — kali! Ej, ej!

— Gospodična pravi, da me ima raje v meščanskem krilu, sicer mi pa ona podaruje obleko. Toda lahko nosim tudi kmečko krilo, nikdo mi tega ne brani. Toda, ker je gospodična za mene dobra, zakaj bi jo ne poslušala?

— Saj je tudi v meščanski obleki lepo hoditi! — vmešal se je on boječe, kjer je hotel spraviti pogovor na kaj drugega. Žal mu je bilo dekleta, ki sicer še ni imela solz v očeh, toda v glasu jih je vže bilo mnogo.

— Radi mene! Toda vrč, pravijo, hodi samo nekaj časa po vodo! — rekla je starka! Postala si že imenitna kakor kakšna kuharica. Dobro, da se je že naučila pri gospodični se po sobi sukati in kavo kuhati, zato ji pa sedaj mamke ni več potreba. Celo perilo, katero jaz operem, ni več belo in kar jaz sešijem, je predebelo sešito. Toda počakaj. Še te bom pameti naučila! Samo pogledati hočemo, kako dolgo bo še to trpelo, kako dolgo boš še mamko pustila, a sama pa po službah hodila. Samo pogledati hočem!

Nasmehnila se je z grdim zlobnim nasmehom in vsula z jeznimi, razdraženjimi gibljaji očiščen grah v žakelj, ki ie ležal ne daleč preč na zemlji. Deklica se je sklonila in pomogla. Toda on je videl, kako je otrla naglo z roko solze, ki so se ji vsilile iz oči.

Toda iti je moral dalje.

Pozdravil je starko in dekle in šel, toda predno je odšel, poprosil je še za malo vode, da bi se napil.

Prinesla mu je vode in jo podala čez nizki plot. Pil je vodo. Mesto tega ji je pogledal v njeno tiho, otožno obličje in v oči. Oči, ki so švignile v tem trenutku po njem, so bile neizrečeno otožne in niso govorile sedaj ničesar k njegovi duši. Kakor osramočen je preskočil ozki jarek, ki ga je delil od ceste in naglo odšel. Ona se mu je zelo dopadla, toda stara, stara! Ako bi Anička enkrat postala po pravici njegova, izbil bo starki spredaj te čekane, s katerimi je grizla vsacega, kakor hud pes. To je čarovnica!...

Videl jo je že večkrat. Včasih je imel opravke na graščinskem dvorišču, ali pa ga je oče tja poslal po kakšno orodje. Pri taki priliki je vedno spregovoril žnjo po nekaj besed. Nikdar ni govorila mnogo, toda vedno razumno in skromno in se ni smejala na celo grlo, kakor druga dekleta. Bila je drugačna kot druga vaška dekleta. Toda ni znal natančno, v čem se je razlikovala od drugih, o tem ni nikdar razmišljal. Občutil je samo na slepo razloček. Bila je bolj nežna in tenkih običajev. V obleki je bila vedno snažna in lepa, temne lase je imela v redu. Spletala se je vsak dan, med tem, ko so se druga dekleta česala samo v nedeljo ali ob praznikih. Ni imela mnogo lišpa na vratu, toda kar je nosila, bilo je res lepo. Očarala je njegovo nekulturno, toda v bistvu čisto in dobro dušo in njenemu vplivu podlegel je nezavestno. Ž njo se ni bilo mogoče šaliti, jo za rokav potegniti, jo vsčipniti. Tako je tudi on postajal považen, kadar je stal blizu nje. Ona je takorekoč dihala s celim svojim bistvom in gledala s pričujočim pogledom na usta, ki so imela k nji spregovoriti. A kadar se je kdo hotel obrniti k nji z lahno besedico, pordečila je vsa in se potopila v plamenu čiste, deviške sramežljivosti in se nasmehvala prisiljeno in v zadregi in vže v prvem trenutku imela je oči vlažne, a uste so popolnoma umolknile.

HOLSTOVKA

(HOLSTENTRUNK)

je prva in edina NEALKOHOLNA PIJAČA te vrste, katero priporoča

«DEUTSCHER ZENTRAL-VERBAND ZUR
BEKÄMPFUNG DES ALKOHOLISMUS»

pripravlja se pod njegovim STALNIM NADZORSTVOM V
WANDSBEKU blizu HAMBURGA.

ČASTNA DARILA OD L. 1904: 2 veliki zlati kolajni za napredek,
5 vel. zlatih kolajn, 2 srebrni kol., 4 častni križi, 6 častnih di-
plomov na razstavah v Londonu, Marseille-u, Hamburgu, Berlinu itd.

Ker bi uvažanje GOTOVE HOLSTOVKE vsled visoke carine in vo-
znine preveč podražilo pijačo, pošiljam EDINO LE KONZUMENTOM
prekupci so izključeni — čisto

HOLSTOVO ESENCO

t. j. nealkoholni izvleček iz najzlahtnejšega domačega in tropičnega
sadja, iz katerega si pripravi holstovko po PRIDJANEM NAVODILU
VSAKA GOSPODINJA ALI KUJARICA SAMA.

HOLSTOVKA je vsled tega NAJCENEJA PIJAČA razven vode, namreč
za 100-500% ceneja nego so škodljive alkoholne pijače najzadnje vrste.

HOLSTOVKA ima razven svojega krasnega, svežilnega okusa, vsled
vsebine železnega oxyda, tudi NEPRECENLJIVO ZDRAVILNO
VREDNOST. Ona je idealna pijača ZA OTROKE, OKREVAJOČE
IN PRI VSEH KRVNIH IN ŽIVČNIH BOLEZNIH.

HOLSTOVKA postala je v teku 2 let na obalah SEVERNEGA
IN BALTIŠKEGA MORJA SPLOŠNA LJUDSKA PIJAČA.

Nihče naj toraj v lastnem interesu ne opusti, narediti z holstovko
vsaj en poskus. Pošiljam po predplačilu ozir. s poštnim povzetjem

I ORIGINALNO STEKLENICO HOLSTOVE ESENCE ZA 6 K.

Ta esenca je absolutno nealkoholni izvleček iz 50 LITROV SADNEGA
SOKA in si sleherni pripravi iz njega po potrebi do 55 LITROV
IZBORNE IN ZDRAVE NEALKOHOLNE PIJAČE.

ZALOGA NEALKOHOLNIH PIJAČ

⊗ «ABSTINENCIJA» ⊗
V LJUTOMERU, ŠTAJERSKO.

DRUŠTVO „ABSTINENT“ V LJUBLJANI

vabi na

PRVI SLOVENSKI PROTIALKOHOLNI KONGRES

kateręga priredi

V NEDELJO, DNE 15. JULIJA T. L. V LJUBLJANI.

Na dnevnem redu so velezanimiva predavanja, kakor: «ALKOHOL IN TELO»
«ALKOHOL IN NAROD» ∴ «ALKOHOL IN PRODUKTIVNI STANOVI»
«ZGODOVINA PROTIALKOHOLNEGA GIBANJA» ∴ «ALKOHOL IN
INTELIGENCA» ∴ «KAKO RAZŠIRIMO PROTIALKOHOLNO GIBANJE»
«NAŠA ORGANIZACIJA» ∴ «ČASOPISJE»

Sodelovanje na kongresu so obljubili dosedaj sledeči gospodje:

<i>Profesor</i>	<i>Dr. JAN. EV. KREK</i>	<i>Kaplan</i>	<i>LEOPOLD LENARD</i>
<i>Profesor</i>	<i>EVGEN JARC</i>	<i>Tajnik društva «Abstinent»</i>	
<i>Zdravnik</i>	<i>Dr. FRAN. DOLŠAK</i>		<i>IVAN PODLESNIK</i>
<i>Župnik</i>	<i>FRANČIŠEK AVSEC</i>	<i>Urednik</i>	<i>MIHAEL MOŠKERC</i>
<i>Stolni vikar</i>	<i>LUKA SMOLNIČAR</i>		

Kongres bo trajal v nedeljo cel dan. Natančneje o kongresu prineso dnevni časopisi.

Juljska številka «Piščalke» bo posvečena temu kongresu.

Pričakujemo obilne vdeležbe ker bodo na kongresu tudi oficijelno zastopane: deželna vlada, deželni odbor, knežškofijski ordinarijat itd.

Delavsko glasilo „Naša Moč“ piše o kongresu: „Abstinent“ v Ljubljani priredi 15. julija t. l. protialkoholni kongres. O potrebi boja proti pijančevanju nocoj izgubiti niti besedice. Saj stoji naš list na najodločnejšem abstinenčnem stališču, dasi morebiti to ni vsakemu všeč. Pa mi se držimo glede abstinence sklepa l. vseslovenskega delavskega shoda. In z ozirom na ta sklep prosimo naše bravke in brave, delavce in delavke, kdorkoli le more; naj se udeleži protialkoholnega kongresa. Saj ravno to neizmerno uživanje alkoholnih pijač tako zavira vsak polet delavstva za boljšo bodočnost. In da se širi zavest za boj proti pijančevanju, je potreba izpodbuje, kakor so protialkoholni kongresi ali pravzaprav shodi. Vemo, naše delavstvo nima v svojih skromnih razmerah toliko sredstev, da bi moralo pohajati na vse prireditve. In teh imamo letos precej. Na vseslovenskem delavskem shodu mora biti zastopano vse delavstvo naše, velevažen je tudi v socialnem oziru tretji katoliški shod, pa potrebna nad vse je pa tudi abstinenca. Naša delavska društva naj naredo tako, da se porazdele moči in da bo na vseh teh prireditvah delavstvo častno zastopano. Protialkolni kongres bo velezanimiv. Zjutraj ob šestih daruje na Rožniku prvo sveto mašo novomašnik abstinent Demšar, govori pa predsednik „Abstinenta“ dr. Krek. Dopoldne in popoldne se pa vrši protialkoholni kongres. Zvečer pa priredi „Abstinent“ veselico. — Delavci in delavke! Torej na protialkoholni kongres!